

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle merenkulun ympäristönsuojelulain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle merenkulun ympäristönsuojelulain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta (HE 71/2021 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty ympäristövaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunto

Asiasta on annettu seuraava lausunto:

- ympäristövaliokunta YmVL 11/2021 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- erityisasiantuntija Laura Sarlin, liikenne- ja viestintäministeriö
- hallitussihteeri Merja Huhtala, ympäristöministeriö
- hallitussihteeri Sirkku Jaakkola, ympäristöministeriö
- rajavartiolaitarkastaja Pertti Normia, sisäministeriö
- erityisasiantuntija Ville Rinkineva, Liikenne- ja viestintävirasto
- poliisitarkastaja Timo Ajaste, Poliisihallitus
- tulliyli tarkastaja Jari Koskela, Tulli
- ylitarkastaja Saila Porthen, Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- erikoistutkija Kari K. Lehtonen, Suomen ympäristökeskus
- lakimies Marko Nurmikolu, Suomen Kuntaliitto
- projektipäällikkö Hanna Haaksi, Pidä Saaristo Siistinä ry
- toiminnanjohtaja Sari Turkkila, Suomen Laivameklarit ry
- apulaisjohtaja Kirsti Tarnanen-Sariola, Suomen Satamaliitto ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- oikeusministeriö
- maa- ja metsätalousministeriö
- puolustusministeriö
- Väylävirasto
- Puolustusvoimat

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2021 vp

- Huoltovarmuuskeskus
- Ahvenanmaan maakunnan hallitus
- Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- Kuopion kaupunki
- Rauman kaupunki
- Merikarhut ry
- Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry
- Suomen luonnonsuojeluliitto ry
- Suomen Purjehdus ja Veneily ry
- Suomen Varustamot ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- ulkoministeriö
- Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy
- Venesatamat.fi
- Suomen Yrittäjät ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi merenkulun ympäristönsuojelulakia, aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä annettua lakia, alusrekisterilakia, eräiden alusten ja niitä käyttävien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annettua lakia sekä laivavarustelakia.

Merenkulun ympäristönsuojelulakiin ehdotettavilla muutoksilla pantaisiin täytäntöön EU:n uudistettu alusjätedirektiivi. Ehdotettavat muutokset koskevat ennen kaikkea huvivenesatamia, kalastussatamia sekä yhteysalusten ja vesibussien käyttämiä satamia. Jätehuollon järjestämistä ja jätehuoltosuunnitelman laatimista koskevat vaatimukset laajenisivat suureen osaan näistä satamista. Alusjätedirektiivi edellyttää myös muutoksia alusjätteitä koskevaa maksujärjestelmää ja vapautuksia koskevaan sääntelyyn. Lisäksi lain öljypäästömaksua koskevan sääntelyn soveltamisala laajennettaisiin sisävesille ja öljylastinsiirtoja koskeva sääntely laajennettaisiin kattamaan myös muiden haitallisten ja vaarallisten lastien ja jätteiden siirrot sekä polttoaineiden toimitukset alukselta toiselle. Merenkulun ympäristönsuojelulakiin ehdotetaan myös muutoksia, joilla tarkennettaisiin rikkidirektiivin täytäntöönpanoa Suomessa sekä muutoksia, joilla rajattaisiin paino- lastivesisääntelyn soveltumista tiettyihin Väylävirastolle jäänmurtopalveluja tuottaviin aluksiin.

Edellä mainitun ohella esityksessä ehdotetaan muutettavan aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä annetun lain viittauksia EU:n lainsäädäntöön ja lain mukaista perinnealuksen määritelmää sekä lisättävän ro-ro-matkustaja-alusten erityisistä vakavuusvaatimuksista annetun direktiivin täytäntöön panemiseksi tarvittavat säännökset. Lisäksi alusrekisterilakiin ehdotetaan muutoksia, jotka koskevat rekisteröintihakemuksen saantoasiakirjan jäljennöstä ja rekisteriviranomaisen velvollisuutta poistaa alus rekisteristä. Esityksessä ehdotetaan myös muutettavan eräiden alusten ja niitä käyttävien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annetun

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2021 vp

lain säännöksiä, jotka koskevat luokituslaitoksen tekemää aluksen turvatarkastusta. Lisäksi laivavarustelakiin esitetään eräitä teknisiä muutoksia.

Esitys liittyy esitykseen valtion vuoden 2021 toiseksi lisätalousarvioksi ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait merenkulun ympäristönsuojelulain, alusturvallisuuslain ja laivavarustelain muuttamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan 28.6.2021. Merenkulun ympäristönsuojelulain muuttamisesta annettavaan lakiin ehdotetaan kuitenkin eräitä siirtymäsäännöksiä, joilla viivytetään satamille ja aluksille tulevien vaatimusten voimaantuloa. Lait alusrekisterilain ja eräiden alusten ja niitä käyttävien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annetun lain muuttamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Yleistä. (1) Valiokunta pitää lähtökohtaisesti hyvänä, että meri- ja sisävesialueiden suojelusta ja roskaantumisen vähentämisestä huolehditaan asettamalla myös satamille velvoitteita vastaanottaa aluksista peräisin olevaa jätettä. Esityksellä saatetaan tältä osin kansallisesti täytäntöön EU:n uudistettu alusjätedirektiivi (EU) 2019/883.

(2) Valiokunta katsoo, että ympäristönsuojelun kannalta on tärkeää, että myös aluksista peräisin oleville jätteille järjestetään satamissa asianmukaiset keräyspaikat esityksessä ehdotetulla tavalla siitäkkin huolimatta, että suurin osa vesistöihin päätyvistä jätteistä on saadun selvityksen mukaan peräisin maa-alueilta. Myös ympäristövaliokunta toi esityksestä antamassaan lausunnossa (YmVL 11/2021 vp — HE 71/2021 vp) esille, että vaikka monipuoliset keinot pilaantumisen ja roskaantumisen ehkäisemiseksi ovat tarpeen, jätehuolto on näistä keinoista tärkein.

(3) Saadun selvityksen mukaan nyt toimeenpantava EU-säätely ei ota velvoitteiden osalta juurikaan huomioon sitä, että satamia on hyvin erityyppisiä ja käyttötarkoitukseltaan erilaisia. Valiokunta kuitenkin katsoo, että esityksessä on pyritty hyvin käyttämään kansallista liikkumavaraa sääntelyn kohteiden tarkemmassa määrittelyssä. Lähtökohtaisesti sataman pitäjä arvioi esityksen mukaan itse satamansa pääasiallisen käyttötarkoituksen, mutta viime kädessä valvova viranomainen vastaa lain tulkinnasta myös tältä osin.

Paikan tai alueen vähäisyys. (4) Asiantuntijakuulemisessa on tuotu esille, että käyttäjä- ja jätemääriltään vähäisen paikan tai alueen kriteerit ja niitä koskevat perustelut eivät ole erityisen tarkkarajaisia, mikä jättää viranomaisille harkinnanvaraa, missä tilanteissa paikkaa tai aluetta voidaan pitää vähäisenä. Saadun selvityksen mukaan vähäisyyden lain tasoisella määrittelyllä on kuitenkin nimenomaan pyritty yhtenäistämään asiaa koskevia tulkintoja. Valiokunta huomauttaa, että vähäisyyden tulkintaa on mahdollista tarkentaa myöhemmässä vaiheessa valtioneuvoston asetuksella, jos se osoittautuu käytännössä tarpeelliseksi.

(5) Kuulemisessa on tuotu paikan tai alueen vähäisyyteen liittyen esille, että yksittäisten kalastajien lisäksi myös muutamien kalastajien käyttämät paikat tulisi katsoa vähäisiksi paikoiksi ja sulkea siten jätteiden vastaanottoa koskevien velvoitteiden ulkopuolelle. Valiokunta kuitenkin

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2021 vp

kiinnittää huomiota siihen, että kalastussatamille on esityksessä ehdotettu ainoastaan direktiivin yleisvelvoitetta satamaa käyttäviltä aluksilta peräisin olevien jätteiden vastaanotossa sekä viisi vuotta kerrallaan voimassa olevaa jätehuoltosuunnitelmaa koskevia velvoitteita. Koska tämänkaltaisten satamien jätehuollon järjestämisestä ei saadun selvityksen mukaan ole säädetty muualla lainsäädännössä, valiokunta ei pidä niiden rajaamista yleisten velvoitteiden ulkopuolelle tässä vaiheessa tarkoituksenmukaisena.

Kohtuullisen etäisyyden käsite. (6) Lisäksi asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota vastaanottolaitteen sijainnin kohtuullisen etäisyyden käsitteeseen ja sen osittaiseen tulkinnanvaraisuuteen. Esityksen mukaan huvivenesatamien pitäjät voivat poiketa lain vaatimuksista järjestämällä jätteiden vastaanoton kohtuullisella etäisyydellä sijaitsevan vastaanottolaitteen käyttöikeudella. Valiokunta toteaa saamansa selvityksen perusteella, että asia vaatii välttämättä jossain määrin joustonvaraa paikallisten olosuhteiden huomioon ottamisen mahdollistamiseksi. Saadun selvityksen mukaan etäisyyden lisäksi huomioon tulee ottaa erityisesti veneilijöiden kyseisellä vesialueella käyttämät reitit eli saavutettavuus.

Tiedottaminen ja jatkoseuranta. (7) Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että erityisesti jätteiden vastaanottoa koskevista muutoksista tiedotetaan kattavasti, laaditaan tarvittavat ohjeistukset ja annetaan tarvittavaa opastusta muun muassa satamien pitäjille. Lisäksi sääntelyn vaikutuksia tulee seurata lain voimaantulon jälkeen tiiviisti ja arvioida mahdolliset muutostarpeet ja muiden toimenpiteiden tarpeet.

(8) Asiantuntijakuulemisessa on tuotu esille, että meriympäristöä ja merenkulun ympäristövaatimuksia koskevaa sääntelyä on valmisteilla usein samanaikaisesti ja vieläpä siten, että valmisteluvastuu on eri ministeriöissä. Valiokunta painottaa, että sääntelyssä on tärkeää huolehtia tiiviissä yhteistyössä erityisesti ympäristöministeriön ja liikenne- ja viestintäministeriön välillä, että aihetta koskeva sääntely on kaikilta osin yhteen toimivaa eikä päällekkäistä sääntelyä ole.

Mahdolliset investointituet. (9) Saadun selvityksen mukaan ympäristöministeriössä valmisteilla olevassa Suomen merenhoitosuunnitelman toimenpideohjelmassa vuosille 2022—2027 arvioidaan mahdollisten investointitukien tarpeet ja tältä pohjalta tehdään myöhemmin mahdollisesti tarvittavia tukia koskevat päätökset. Ympäristövaliokunta kiinnitti esityksestä antamassaan lausunnossa huomiota siihen, että vastaanottolaitteistojen investointikustannuksiin tulisi saada avustusta, sillä kustannukset ovat toimijoiden kokoon nähden merkittävät. Ympäristövaliokunta piti myös tärkeänä, että ehdotettu rahoitus voidaan toteuttaa. Liikenne- ja viestintävaliokunta pitää investointitukien arvioimista tärkeänä, mutta kiinnittää kuitenkin samalla huomiota siihen, että direktiivin peruslähdekohtana on, että kustannukset tulee kattaa sataman käyttäjiltä perittävillä maksuilla, joten sääntelystä aiheutuvat kustannukset eivät lähtökohtaisesti jää satamien kannettavaksi.

Eräitä muita kysymyksiä. (10) Asiantuntijakuulemisessa on tuotu yhtenä näkemyksenä esille, että alusten välisiä vaarallisten ja haitallisten aineiden siirtoja ei lähtökohtaisesti tulisi sallia Suomen aluevesien ulkopuolella, koska se voisi aiheuttaa vaikeuksia toiminnan käytännön valvonalle ja varautumisen toteuttamiselle. Valiokunta pitää hyvin tärkeänä, että kyseisen sääntelyn vaikutuksia seurataan jatkossa tarkkaan ja tarvittaessa sääntelyä muutetaan tehtyjen arvioiden pohjalta.

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2021 vp

(11) Asiantuntijakuulemisessa on osin pidetty jäänmurtajien vapauttamista painolastivesisääntelyn vaatimuksista ongelmallisena, koska suomalaiset murtajat saattavat tehdä matkoja myös Itämeren ulkopuolelle ja toisaalta Suomen aluevesillä voi toimia myös ulkomaisia murtajia. Saadun selvityksen mukaan riskejä on kuitenkin pidetty pieninä, koska Pohjanlahdella jäänmurtajat tulevat Itämeren alueelta ja Saimaalla Suomi järjestää jäänmurron itse. Asiaan liittyy myös huoltovarmuusnäkökohtia.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki merenkulun ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset. Asian käsittelyn yhteydessä on tuotu esille huolenaiheena, että velvoitteista voi aiheutua joillekin satamille huomattavaa taakkaa, erityisesti ottaen huomioon myös esityksessä ehdotettu direktiivin voimaansaattamisen ajankohdasta johtuva kiireellinen lain voimaantuloajankohta ja lyhyehköt siirtymäajat. Sataman pitäjä päättää itse, miten se toteuttaa yksityiskohtaisesti jätehuoltoa koskevat esityksen vaatimukset. Saadun selvityksen mukaan monissa tilanteissa voi kuitenkin olla käyttäjäpiirin rajaamiseksi tarpeen, että esimerkiksi jäteastiat tai katokset ovat lukittavia ja niitä varten rakennetaan myös kiinteitä suojatiloja.

Valiokunta on muuttanut voimaantulo- ja siirtymäsäännösten 2 momenttia siten, että jätteiden vastaanottoa koskevia uusia velvoitteita aletaan soveltaa vasta 1.5.2022 alkaen, käytännössä seuraavan veneilykauden alusta lukien. Lisäksi valiokunta on tehnyt mainittuun momenttiin kieli-asullisen korjauksen. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan maksujen määräytymisen perusteita koskeva siirtymäaika on kuitenkin syytä säilyttää esityksen mukaisena mm. suurten satamien tarpeiden ja maksujärjestelmien kannalta. Liikenne- ja viestintäministeriöstä saadun selvityksen mukaan myös voimaan saatettava direktiivi sallii tarvittaessa maksuihin liittyvien odotusten huomioimisen ja maksujen ennakollisen päivittämisen.

Siirtymäajan pidentäminen mahdollistaa toimijoille velvoitteiden asianmukaisen toimeenpanon ilman kohtuutonta kiirettä ja antaa paremmin aikaa myös sääntelyn vaatiman tiedottamisen ja ohjeistuksen toteuttamiseen.

3. Laki alusrekisterilain muuttamisesta

31 §. Aluksen poistaminen rekisteristä. Valiokunta on muuttanut pykälän 3 momenttia siten, että säännöksessä otetaan huomioon hallituksen esityksessä HE 9/2021 vp tehdyt muutokset.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Liikenne- ja viestintävaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 71/2021 vp sisältyvät 2., 4. ja 5. lakiehdotuksen.

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2021 vp

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 71/2021 vp sisältyvät 1. ja 3. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

merenkulun ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan merenkulun ympäristönsuojelulain (1672/2009) 1 luvun 2 ja 3 §, 2 luvun 1 ja 3—7 §, 9 ja 10 §, 2 a luku, 3 luvun 1 §, 4 luvun 1 §:n 1 momentti, 4 §, 5 §:n 1 momentti, 6 §, 7 §:n 1 momentti, 8—10 §, 5 luvun 1 ja 3—5 § ja 7 §:n 1 momentti, 6 luvun 1 §, 2 §:n 2 momentti, 3 ja 4 §, 5 §:n 4 ja 5 momentti ja 6 §, 7 luvun 1, 2, 4—6 ja 6 a §, 7 §:n 1 ja 2 momentti, 8 ja 9 §, 9 a §:n 2 momentti, 10 §:n 1 momentti, 11, 11 a ja 12—15 §, 7 a luvun 1, 2, 2 a ja 2 b §, 2 c §:n 1 momentti ja 3—5 §, 8 luvun 4 §, 9 luvun otsikko, 1 ja 3—8 §, 10 luvun 1—5 §, 11 luvun 1 §:n 2 momentti ja 3 §:n 1 momentti, 12 luvun 1 §:n 1 momentti, 2 §:n 1 momentti, 15 ja 16 §, 17 §:n 2 momentti ja 18 § sekä 13 luvun 1 §:n 1 momentti ja 3 §:n 2 momentin 1 ja 11 kohta ja 5 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 2 §, 2 luvun 3—7 § ja 10 §, 4 luvun 1 §:n 1 momentti, 4 §, 5 §:n 1 momentti, 6 §, 7 §:n 1 momentti ja 8—10 §, 5 luvun 1, 3 ja 5 §, 6 luvun 1 §, 2 §:n 2 momentti, 5 §:n 4 ja 5 momentti ja 6 §, 7 luvun 5 ja 6 §, 7 §:n 1 ja 2 momentti, 10 §:n 1 momentti, 12, 13 ja 15 §, 7 a luvun 3 ja 4 §, 9 luvun 7 §, 10 luvun 1—4 § sekä 12 luvun 1 §:n 1 momentti, 2 §:n 1 momentti, 15 ja 16 §, 17 §:n 2 momentti ja 18 § laissa 990/2018, 1 luvun 3 § osaksi laissa 655/2011, 2 a luku laeissa 275/2017 ja 990/2018, 6 luvun 3 ja 4 § ja 10 luvun 5 § laissa 275/2017, 7 luvun 4 ja 6 a § laissa 586/2018, 7 luvun 9 §, 9 a §:n 2 momentti ja 11 a §, 7 a luvun 1 ja 2 §, 9 luvun 5 § laissa 998/2014, 7 a luvun 2 a ja 2 b §, 2 c §:n 1 momentti ja 5 § laissa 1032/2018, 8 luvun 4 § laissa 473/2016, 11 luvun 1 §:n 2 momentti laissa 581/2018 sekä 13 luvun 3 §:n 5 momentti laissa 628/2017,

lisätään 1 lukuun uusi 8 §, 9 lukuun uusi 9—11 §, 10 lukuun uusi 6 §, 12 luvun 6 §:ään uusi 3 momentti, 8 §:ään uusi 3 momentti ja 12 lukuun uusi 19 § seuraavasti:

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2021 vp

1 luku

Yleiset säännökset

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *MARPOL-yleissopimuksella* alusten aiheuttaman meren pilaantumisen ehkäisemisestä vuonna 1973 tehtyä kansainvälistä yleissopimusta ja siihen liittyvää vuoden 1978 pöytäkirjaa (SopS 51/1983) ja siihen myöhemmin tehtyjä muutoksia;

2) *AFS-yleissopimuksella* alusten haitallisten kiinnittymisenestojärjestelmien rajoittamisesta Lontoossa 5 päivänä lokakuuta 2001 tehtyä kansainvälistä yleissopimusta ja siihen myöhemmin tehtyjä muutoksia;

3) *aineella* alkuaineita ja niiden kemiallisia yhdisteitä sellaisina kuin ne esiintyvät luonnossa tai teollisesti tuotettuina;

4) *alueruudella* Suomen aluevesien rajoista annetun lain (463/1956) 5 §:ssä tarkoitettua aluetta;

5) *aluevesillä* Suomen aluevesien rajoista annetun lain 1 §:ssä tarkoitettuja alueita;

6) *aluksella* kaikkia vesikulkuneuvoja mukaan luettuina kantosiipialukset, ilmatyynyalukset, vedenalaiset alukset ja kelluvat alukset sekä kiinteät tai kelluvat alustat;

7) *alukselta peräisin olevalla jätteellä* kaikkea sellaista MARPOL-yleissopimuksen liitteiden I, II, IV, V ja VI soveltamisalaan kuuluvaa jätettä, mukaan lukien lastijäämä, jota syntyy aluksen matkan tai lastauksen, purkamisen ja puhdistuksen aikana, kalastustoimien aikana verkkoihin kertyvää jätettä ja muuta alukselta peräisin olevaa jätelain (646/2011) 5 §:ssä tarkoitettua jätettä;

8) *alusjätedirektiivillä* aluksilta peräisin olevan jätteen toimittamiseen tarkoitetuista satamassa olevista vastaanottolaitteista, direktiivin 2010/65/EU muuttamisesta ja direktiivin 2000/59/EY kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä (EU) 2019/883;

9) *alusjäterikosdirektiivillä* alusten aiheuttamasta ympäristön pilaantumisesta ja säännösten rikkomisista määrättävistä seuraamuksista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2005/35/EY siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen;

10) *aluskierrätysasetuksella* aluskierrätyksestä sekä asetuksen (EY) N:o 1013/2006 ja direktiivin 2009/16/EY muuttamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 1257/2013;

11) *alusliikennepalvelun tarjoajalla* alusliikennepalvelulaissa (623/2005) tarkoitettua VTS-palveluntarjoajaa, joka ylläpitää alusliikennepalvelua;

12) *biopolttoaineella* Kansainvälisen merenkulkujärjestön biopolttoaineseosten ja MARPOL-yleissopimuksen I liitteen lastien kuljetusta koskevassa ohjeistuksessa tarkoitettuja biopolttoaineita ja Kansainvälisen merenkulkujärjestön energiantensiivisten polttoaineiden ja niiden seoksien kuljetusta koskevassa ohjeistuksessa tarkoitettuja energiantensiivisiä polttoaineita sekä seoksia, jotka sisältävät edellä tarkoitettuja biopolttoaineita ja polttoaineita;

13) *bruttovetoisuudella* vuoden 1969 kansainvälisen aluksenmittausyleissopimuksen (SopS 31/1982) liitteessä I olevaa kaavaa käyttäen määritettyä vetoisuutta;

14) *haitallisella aineella* öljyä, ainetta, joka on luokiteltu kuuluvaksi MARPOL-yleissopimuksen kemikaaliluettelon luokkaan X, Y tai Z, käymäläjätevetä, kiinteää jätettä ja sellaista aineiden seosta, jossa muuhun kuin haitalliseen aineeseen on sekoitettu haitallista ainetta;

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2021 vp

15) *Helsingin sopimuksella* vuoden 1992 Itämeren alueen merellisen ympäristön suojelua koskevaa yleissopimusta (SopS 2/2000) ja siihen myöhemmin tehtyjä muutoksia;

16) *huvialuksella* urheilukäyttöön tai vapaa-ajan viettoon tarkoitettua alusta, jonka rungon pituus on yli 24 metriä ja bruttovetoisuus alle 500, sen tyypistä ja käyttövoimasta riippumatta, jos sitä ei käytetä kaupalliseen tarkoitukseen;

17) *huviveneellä* urheilukäyttöön tai vapaa-ajan viettoon tarkoitettua alusta, jonka rungon pituus on vähintään 2,5 metriä ja enintään 24 metriä, sen tyypistä ja käyttövoimasta riippumatta, jos sitä ei käytetä kaupalliseen tarkoitukseen;

18) *huvivenesatamalla* satamaa, joka palvelee pääasiassa huvialuksia ja huviveneitä;

19) *hyväksytyllä luokituslaitoksella* aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä annetun lain (1686/2009) 2 §:n 42 kohdassa tarkoitettua laitosta;

20) *ilmaa pilaavalla aineella* MARPOL-yleissopimuksen VI liitteessä ilman pilaantumisen ehkäisemiseksi säänneltyjä aineita, joilla on haitallisia vaikutuksia ilmaan, veteen ja muuhun ympäristöön;

21) *Itämeren alueella* varsinaista Itämerta, Pohjanlahtea ja Suomenlahtea sekä Itämeren sisäntuloväylää, jonka rajana on Skagenin leveysaste 57°44,8' P Skagerrakissa, mukaan lukien alueen valtioiden ilmoittamat sisäiset aluevedet;

22) *kalastusaluksella* kalojen tai meren muiden elollisten luonnonvarojen pyyntiin varustettua tai siihen kaupallisesti käytettävää alusta;

23) *kansainvälisellä liikenteellä* liikennettä Suomen ja ulkomaan satamien välillä tai ulkomaiden satamien välillä sekä merimatkaa Suomen satamasta Suomen aluevesien ulkopuolelle lukuun ottamatta 27 kohdassa tarkoitettua liikennettä;

24) *kemikaalisäiliöaluksella* alusta, jonka lastitilat on rakennettu tai muunnettu pääasiassa haitallisen nestemäisen aineen kuljettamiseen irtolastina mukaan luettuina öljysäiliöalukset silloin, kun ne kuljettavat haitallista nestemäistä ainetta irtolastina;

25) *kiinnittymisenestojärjestelmällä* pinnoitetta, maalia, pintakäsittelyä, pintaa tai laitetta, jota käytetään aluksella vähentämään tai estämään sellaisten organismien, joiden kiinnittymistä ei toivota, kiinnittymistä aluksen pintaan;

26) *kiinteällä jätteellä* kaikenlaisia ruokajätteitä, kotitalousjätteitä ja aluksen toiminnasta aiheutuvia jätteitä, kaikenlaisia muoveja, lastijäämiä, jätteenpoltouunin tuhkaa, ruokaöljyä, kalastusvälineitä ja eläinten ruhoja, joita syntyy aluksen tavanomaisen toiminnan aikana ja jota on jatkuvasti tai aika ajoin poistettava aluksesta, lukuun ottamatta MARPOL-yleissopimuksen muissa kuin V liitteessä määriteltyjä tai lueteltuja aineita; kiinteään jätteeseen eivät kuulu tuoreet kalat ja niiden osat, jotka on saatu matkan aikana harjoitetun kalastuksen seurauksena tai sellaisen kalanviljelyn seurauksena, johon sisältyy kalojen tai äyriäisten kuljetus kalanviljelylaitokseen ja pyydettyjen kalojen tai äyriäisten kuljetus tällaisista laitoksista rannikolle jalostettaviksi;

27) *kotimaanliikenteellä* liikennettä suomalaisten satamien välillä, liikennettä Saimaan kanavan ja siihen välittömästi liittyvien Venäjän vesialueiden kautta Viipuriin sekä liikennettä Vihrevojn ja Viipurin välillä;

28) *käsittelyllä käymäläjätevedellä* käymäläjätevettä, joka on käsitelty asianmukaisesti hyväksytyssä käsittelylaitteistossa;

29) *käymäläjätevedellä*:

- a) käymälöistä, pisaareista ja WC-lattiakaivoista peräisin olevia jätevesiä ja muita jätteitä;
- b) lääkintätilojen pesualtaista, kylpyammeista ja lattiakaivoista peräisin olevia jätevesiä;
- c) tyhjennyksiä tiloista, joissa on eläviä eläimiä; sekä

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2021 vp

d) muita jätevesiä, jotka on sekoitettu a—c alakohdassa tarkoitettujen jätteiden ja jätevesien kanssa;

30) *laiturissa olevalla aluksella* alusta, joka on asianmukaisesti kiinnitettynä tai ankkuroituna suomalaisessa satamassa, kun sitä lastataan tai puretaan, tai joka odottaa satamassa;

31) *lastijäämillä* aluksen kannelle, lastitiloihin tai säiliöön lastin lastaamisen ja purkamisen jälkeen jääneitä lastin jäännöksiä mukaan lukien lastauksen ja purkamisen ylijäämät ja valumat riippumatta siitä, ovatko ne märkiä, kuivia vai pesuveteen kulkeutuneita, ei kuitenkaan kannelle lakaisun jälkeen jäänyttä lastipölyä ja aluksen ulkopintojen pölyä;

32) *lähimmällä maalla* sisäisten aluevesien ulkorajaa ja niitä alueita, jotka määritellään MARPOL-yleissopimuksessa;

33) *markkinoille saattamisella* meriliikenteessä käytettävien polttoaineiden toimittamista jakeluun tai polttoaineen käyttäjille tai asettamista näiden käyttöön vastiketta vastaan tai vastiketta käytettäväksi aluksilla polttoaineena Suomen lainkäyttövaltaan kuuluvilla alueilla, ei kuitenkaan meriliikenteessä käytettävien polttoaineiden toimittamista tai asettamista käyttöön vietäviksi ulkomaille alusten säiliöissä;

34) *matkustaja-aluksella* alusta, joka saa kuljettaa enemmän kuin 12 matkustajaa, jolloin *matkustajalla* tarkoitetaan kaikkia muita kuin aluksen päällikköä ja laivaväkeen kuuluvia tai muita missä tahansa ominaisuudessa alukseen toimeen otettuja tai siinä aluksen lukuun työskenteleviä henkilöitä ja alle vuoden ikäisiä lapsia;

35) *meriliikenteessä käytettävällä dieselöljyllä* meriliikenteessä käytettävää polttoainetta, joka on ISO 8217:n taulukossa I määritellyn DMB-laadun, rikkipitoisuutta koskevaa viittausta lukuun ottamatta, mukaista;

36) *meriliikenteessä käytettävällä kaasuöljyllä* meriliikenteessä käytettävää polttoainetta, joka on ISO 8217:n taulukossa I määriteltyjen DMX-, DMA- tai DMZ- laatuja mukaista, rikkipitoisuutta koskevaa viittausta lukuun ottamatta;

37) *meriliikenteessä käytettävällä polttoaineella* raakaöljystä saatavaa nestemäistä polttoainetta, joka on tarkoitettu käytettäväksi tai jota käytetään aluksella mukaan lukien standardissa ISO 8217 määritelty polttoaineet;

38) *nestemäisellä aineella* ainetta, jonka höyrypaine 37,8 celsiusasteen lämpötilassa on enintään 0,28 megapascalia;

39) *painolastivedellä* vettä ja siihen sisältyviä kiintoaineita, jota kuljetetaan aluksella, jotta pystytään hallitsemaan aluksen viippausta, kallistumista, syväystä, vakavuutta tai rasitusta;

40) *painolastiveden käsittelyllä* sellaisia mekaanisia, fysikaalisia, kemiallisia ja biologisia prosesseja joko erikseen tai yhdessä, joiden avulla painolastivedessä ja sedimenteissä olevat haitalliset vesieliöt ja taudinaiheuttajat poistetaan tai muutetaan vaarattomiksi taikka joiden avulla vältetään niiden ottaminen alukseen tai niiden päästäminen aluksesta;

41) *painolastivesiyleissopimuksella* alusten painolastivesien ja sedimenttien valvonnasta ja käsittelystä tehtyä kansainvälistä yleissopimusta (SopS 38/2017) ja siihen myöhemmin tehtyjä muutoksia;

42) *Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen aluksella* alusta, jossa on selvät kansallisuustunnukset ja joka on asiaankuuluvasta palveluluettelosta tai vastaavasta ilmenevän Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen asianmukaisesti tehtävään määräämän henkilön komennossa;

43) *päästöillä* MARPOL-yleissopimuksen 2 artiklan mukaisesti kaikkia aluksesta peräisin olevia haitallisten aineiden päästöjä, olivatpa ne muodostuneet huomaamatta, jätteitä hävittämällä, vuodon seurauksena, pumppaamalla tai tyhjentämällä, ei kuitenkaan maalta peräisin olevien jätteiden mereen laskemista, meren pohjan mineraalien hyödyntämisen yhteydessä syntyviä aineita

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2021 vp

eikä haitallisten aineiden päästämistä laillisen tieteellisen tutkimuksen yhteydessä saastumisen vähentämiseksi tai kontrollin takia;

44) *päästönvähentämismenetelmällä* alukseen asennettavaa varustetta, materiaalia, laitetta tai laitteistoa tai muuta menettelyä, vaihtoehtoista polttoainetta taikka vaatimusten noudattamista koskevaa menetelmää, jota käytetään vaihtoehtona MARPOL-yleissopimuksen VI liitteen ja tiettyjen nestemäisten polttoaineiden rikki- ja happipitoisuuden vähentämisestä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2016/802 vaatimusten mukaiselle vähärikkiselle meriliikenteessä käytettävälle polttoaineelle ja joka voidaan todentaa ja määrällisesti arvioida ja jonka noudattamista voidaan valvoa;

45) *rikin oksidipäästöjen valvonta-alueella* merialueita, jotka Kansainvälinen merenkulkujärjestö (IMO) on määritellyt kyseisiksi valvonta-alueiksi MARPOL-yleissopimuksen VI liitteen mukaisesti;

46) *satamalla* paikkaa tai maantieteellistä aluetta, jonka rakenteet ja varustelu on suunniteltu mahdollistamaan alusten, mukaan lukien huvialusten, huviveneiden tai kalastusalusten, vastaanottaminen, mukaan lukien sataman toimivaltaan kuuluva ankkurointialue, ei kuitenkaan paikkaa tai aluetta, jonka aluksille tarkoitetut rakenteet ja palvelut sekä käyttäjä- ja jätemäärät ovat vähäiset;

47) *sataman pitäjällä* oikeushenkilöä, joka vastaa sataman eri toimintojen kokonaisuuden järjestämisestä tai perii satamamaksun tai siihen verrattavan yleisen maksun sataman käyttämisestä;

48) *satamapalveluasetuksella* satamapalvelujen tarjoamisen puitteista ja satamien rahoituksen läpinäkyvyyttä koskevista yhteisistä säännöistä annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2017/352;

49) *satamassa olevalla vastaanottolaitteella* kiinteää, kelluvaa tai liikkuvaa laitetta, johon voidaan ottaa vastaan aluksilta peräisin oleva jäte;

50) *sedimenteillä* aluksessa painolastivedestä saostunutta ainesta;

51) *seurantadirektiivillä* alusliikennettä koskevan yhteisön seuranta- ja tietojärjestelmän perustamisesta sekä neuvoston asetuksen 93/75/ETY kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2002/59/EY siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen;

52) *sisäisillä aluevesillä* Suomen aluevesien rajoista annetun lain 3 §:ssä määritellyjä alueita;

53) *sisävesialueella* järviä, jokia ja kanavia;

54) *sisävesialuksella* sisävesialusten teknisistä vaatimuksista, direktiivin 2009/100/EY muuttamisesta ja direktiivin 2006/87/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2016/1629 artiklan c kohdassa tarkoitettua sisävesialusta sekä alusta, jolle on myönnetty mainitun direktiivin 6 artiklassa tarkoitettu unionin sisävesialustodistus;

55) *SOLAS-yleissopimuksella* ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehtyä kansainvälistä yleissopimusta (SopS 11/1981) ja siihen myöhemmin tehtyjä muutoksia;

56) *Suomen vesialueella* aluevesiä ja sisävesialuetta;

57) *talousvyöhykkeellä* Suomen talousvyöhykkeestä annetussa laissa (1058/2004) tarkoitettua talousvyöhykettä;

58) *TBT-asetuksella* orgaanisten tinayhdisteiden kieltämisestä aluksissa annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 782/2003;

59) *typen oksidipäästöjen valvonta-alueella* merialueita, jotka Kansainvälinen merenkulkujärjestö on määritellyt kyseisiksi valvonta-alueiksi MARPOL-yleissopimuksen VI liitteen mukaisesti;

60) *valmisteella* kahden tai useamman aineen seoksia;

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2021 vp

61) *ympäristön pilaantumisella* vesialueiden tilaan liittyvää vaaraa ihmisen terveydelle, elolisten luonnonvarojen ja vesialueiden elämän vahingoittumista, esteitä kalastukselle tai muulle oikeutetulle vesialueiden käytölle, veden käyttöominaisuuksien huonontumista, viihtyisyyden vähentymistä tai muuta näihin rinnastettavaa haittaa taikka ilman laatuun tai ilmastoon liittyvää alusten tavanomaisesta käytöstä johtuvaa haittaa, kuten moottoreiden pakokaasun typen ja rikin aiheuttamaa haittaa taikka otsonikerrosta heikentävien aineiden aiheuttamaa haittaa;

62) *öljyllä* kivennäisöljyä kaikissa muodoissaan, mukaan luettuina raakaöljy, polttoöljy, öljyliete, öljyjäte ja jalostetut tuotteet;

63) *öljypitoisella seoksella* seosta, joka sisältää öljyä;

64) *öljysäiliöaluksella* alusta, jonka lastitilat on rakennettu tai muunnettu pääasiassa öljyn kuljettamiseen irtolastina, mukaan luettuina yhdistelmäalukset sekä kemikaalisäiliöalukset silloin, kun ne kuljettavat öljyä irtolastina.

3 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan alukseen, joka purjehtii Suomen vesialueella tai talousvyöhykkeellä. Poikkeuksista lain soveltamiseen sisävesialueella ja kotimaan liikenteessä säädetään jäljempänä.

Suomalaiseen alukseen tätä lakia sovelletaan myös Suomen vesialueen ja talousvyöhykkeen ulkopuolella.

Alusten tavanomaisesta toiminnasta peräisin olevien jätteiden vastaanottoon satamassa sovelletaan lain 9 ja 10 luvun säännöksiä. Sen jälkeen, kun aluksen tavanomaisesta toiminnasta peräisin olevat jätteet on siirretty aluksesta maihin, näihin jätteisiin sovelletaan jätelakia.

Tämän lain 9 ja 10 lukua ei sovelleta:

1) Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen aluksiin eikä satamiin; eikä

2) yksinomaan kotimaanliikenteessä toimivia kantavuudeltaan alle 1 350 tonnin matkustajalukuja palveleviin satamiin, joihin kyseiset alukset eivät toimita jätteitä, edellyttäen, että kyseisessä satamassa käyville aluksilla on jätehuoltosopimus jossain muussa satamassa.

Tätä lakia ei sovelleta MARPOL-yleissopimuksen 2 artiklan 3 kappaleen b kohdan ii alakohdassa tarkoitettuun vahingollisen aineen päästöön, joka suoraan aiheutuu merenpohjan kivennäisvarojen tutkimisesta, hyväksikäytöstä tai näihin liittyvästä rannikon ulkopuolella tapahtuvasta käsittelystä.

8 §

Rakenteiltaan ja palveluiltaan sekä käyttäjä- ja jätemääriltään vähäinen paikka tai alue

Tämän luvun 2 §:n 46 kohdassa tarkoitettulla tavalla rakenteiltaan ja palveluiltaan sekä käyttäjä- ja jätemääriltään vähäisenä pidetään seuraavia paikkoja tai alueita:

1) huviveneiden vastaanottamiseen tarkoitettua paikkaa tai aluetta, jossa on alle 25 venepaikkaa tai jonka yhteydessä on alle 25 huviveneen talvitelakointipaikkaa;

2) vähittäisliikkeen tai ravitsemisliikkeen laituria, jota käytetään ainoastaan mainitussa liikenteessä asiointiin tai asioinnin ajan;

3) ainoastaan vesiliikennelain 110 §:n mukaisesti rekisteröintivelvollisuuden ulkopuolelle jäävien vesikulkuneuvojen vastaanottamiseen tarkoitettua paikkaa tai aluetta;

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2021 vp

4) maankäyttö- ja rakennuslain 75 §:n mukaisella ranta-asemakaavassa tunnistetulla yhteiskäyttöalueella sijaitsevaa huviveneiden kiinnittymisen mahdollistavaa rakennetta, joka on yksinomaan rantakunnan osakkaiden käytössä;

5) pääsääntöisesti asuin- tai vapaa-ajankiinteistöille liikennöintiin tarkoitettujen alusten kiinnittymiseen tarkoitettua paikkaa tai aluetta, kun mainittujen kiinteistöjen jätehuolto on kunnan järjestämä;

6) kalastusalusten vastaanottamiseen tarkoitettua paikkaa tai aluetta, joka on ainoastaan yksittäisen ammatinharjoittajan käytössä; tai

7) muuta vastaavaa paikkaa tai aluetta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, milloin 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettua paikkaa tai aluetta pidetään rakenteiltaan ja palveluiltaan sekä käyttäjä- ja jätemääriltään vähäisenä.

2 luku

Aluksista aiheutuvien öljypäästöjen ehkäiseminen

1 §

Öljyn päästökielto ja päästörajoitukset

Öljyn tai öljypitoisen seoksen päästäminen aluksesta veteen on kielletty Suomen vesialueella ja talousvyöhykkeellä ja suomalaisesta aluksesta myös Suomen aluevesien ja talousvyöhykkeen ulkopuolella siten kuin MARPOL-yleissopimuksen I liitteessä, Helsingin sopimuksessa taikka Suomea sitovissa muissa kansainvälisissä velvoitteissa määrätään tai Euroopan unionin säädöksissä säädetään.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, öljypitoista seosta ei saa päästää veteen aluksen konehuoneesta pilssiveden suodatuslaitteiston kautta sisävesialueella eikä Suomen aluevesillä alueella, joka ulottuu neljän meripeninkulman etäisyydelle lähimmästä maasta.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu päästökielto ja päästörajoitus koskevat myös öljyyn tai öljypitoiseen seokseen ominaisuuksiltaan rinnastuvien hiilivetyjen ja muiden niiden kaltaisesti aluksella käytettävien haitallisten aineiden veteen päästämistä Suomen vesialueella ja talousvyöhykkeellä. Päästökielto ja päästörajoitus eivät kuitenkaan koske öljyyn tai öljypitoiseen seokseen ominaisuuksiltaan rinnastuvan hiilivedyn tai muun sen kaltaisesti aluksella käytettävän haitallisen aineen päästämistä ulkomaiselta alukselta veteen Suomen talousvyöhykkeellä.

Öljypäästöön ei saa lisätä vettä, kemikaaleja tai muita aineita päästörajoitusten kiertämiseksi.

3 §

Aluksen koneistotilojen rakenne- ja laitevaatimukset

Aluksen, jonka bruttovetoisuus on vähintään 400, öljypäästöjen ehkäisemisen varmistamiseen tarvittavien konehuoneen laitteiden, rakenteiden ja järjestelyjen tulee olla MARPOL-yleissopimuksen I liitteen vaatimusten mukaiset. Liikenne- ja viestintävirasto voi kirjallisesta hakemuk-

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2021 vp

sesta myöntää poikkeuksia tässä momentissa säädetyistä vaatimuksista MARPOL-yleissopimuksen I liitteen mukaisesti.

Suomalaisessa aluksessa, jonka pituus on vähintään 24 metriä ja bruttovetoisuus alle 400, tulee olla joko pilssiveden keräämiseen tarkoitettu säiliö tai Liikenne- ja viestintäviraston hyväksymän mallin mukaiset laitteet, jotka varmistavat, että poistoveden öljypitoisuus ilman laimennusta on enintään 15 miljoonasosaa.

Liikenne- ja viestintävirasto voi päättää MARPOL-yleissopimuksen I liitteen mukaisin edellytyksin muun kuin 1 tai 2 momentissa tarkoitetun laitteen, rakenteen tai järjestelyn samanarvoisuudesta 1 tai 2 momentissa tarkoitetun laitteen kanssa, jos se on yhtä tehokas kuin 1 tai 2 momentissa tarkoitettu laite, rakenne tai järjestely.

Öljyn kuljettaminen suomalaisen aluksen yhteentörmäyslaipion keulanpuoleisissa säiliöissä on kielletty.

4 §

Öljysäiliöaluksen lastitilojen rakenne- ja laitevaatimukset

Öljysäiliöaluksen rakenteen ja laitteiden tulee täyttää ne vaatimukset, jotka asetetaan MARPOL-yleissopimuksen I liitteessä ja yksirunkoiseen öljysäiliöaluksiin sovellettavien kaksoisrunkoa tai vastaavaa rakennetta koskevien rakennevaatimusten nopeutetusta käyttöönotosta ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2978/94 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 417/2002 siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Liikenne- ja viestintävirasto voi määrätä samanarvoisuuksista ja myöntää kirjallisesta hakemuksesta poikkeuksia 1 momentissa tarkoitetuista vaatimuksista siten kuin MARPOL-yleissopimuksen I liitteessä määrätään.

5 §

Valmiussuunnitelma öljyvahingon varalle

Öljysäiliöaluksella, jonka bruttovetoisuus on vähintään 150, ja muulla aluksella, jonka bruttovetoisuus on vähintään 400, on oltava MARPOL-yleissopimuksen I liitteen mukainen valmiussuunnitelma öljyvahingon varalle.

Liikenne- ja viestintävirasto tai hyväksytty luokituslaitos hyväksyy 1 momentissa tarkoitetun valmiussuunnitelman suomalaisen aluksen osalta.

6 §

Öljypäiväkirja

Öljysäiliöaluksen, jonka bruttovetoisuus on vähintään 150, päällikön tai hänen valvontansa alaisena muun päällystöön kuuluvan on pidettävä öljypäiväkirjaa.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, öljysäiliöaluksen, jonka bruttovetoisuus on vähintään 150, ja muun aluksen, jonka bruttovetoisuus on vähintään 400, päällikön tai hänen valvontansa alaisena muun päällystöön kuuluvan on pidettävä koneistotiloja koskevaa öljypäiväkirjaa.

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2021 vp

Liikenne- ja viestintävirasto vahvistaa öljypäiväkirjan kaavan MARPOL-yleissopimuksen I liitteen mukaisesti. Liikenne- ja viestintävirasto laatii MARPOL-yleissopimuksen I liitteen mukaisesti öljypäiväkirjan kaavan öljysäiliöaluksille, joiden bruttovetoisuus on alle 150.

Liikenne- ja viestintävirastolla ja suomalaisen aluksen ollessa ulkomaan satamassa asianomaisella ulkomaan viranomaisella on oikeus tarkastaa öljypäiväkirja ja saada siitä pyynnöstä aluksen päällikön oikeaksi todistama ote. Toimenpiteet, joihin virasto tämän momentin nojalla ryhtyy, on suoritettava niin nopeasti kuin mahdollista aiheuttamatta alukselle tarpeetonta viivytystä.

Öljypäiväkirja on pidettävä paikassa, jossa se on helposti saatavissa tarkastusta varten, ja sitä on säilytettävä kolme vuotta viimeisen merkinnän tekemisestä.

7 §

IOPP-todistuskirja

Öljysäiliöaluksen, joka on kansainvälisessä liikenteessä ja jonka bruttovetoisuus on vähintään 150, ja muun aluksen, joka on kansainvälisessä liikenteessä ja jonka bruttovetoisuus on vähintään 400, rakenteiden ja laitteiden tulee täyttää MARPOL-yleissopimuksen I liitteen niitä koskevat määräykset. Tästä osoituksena aluksella on oltava kansainvälinen todistuskirja öljyn aiheuttaman pilaantumisen ehkäisemisestä (*IOPP-todistuskirja*).

Liikenne- ja viestintävirasto tai hyväksytty luokituslaitos myöntää kirjallisesta hakemuksesta suomalaisen aluksen IOPP-todistuskirjan MARPOL-yleissopimuksen I liitteen kaavan mukaisesti. Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa ulkomaisen aluksen IOPP-todistuskirjan aluksen lippuvaltion pyynnöstä. Todistuskirja annetaan määräajaksi ja enintään viideksi vuodeksi kerrallaan.

9 §

Porauslautat ja muut alustat

MARPOL-yleissopimuksen I liitteessä tarkoitettuihin kiinteisiin ja kelluviin porauslauttoihin, jotka toimivat merenpohjan kivennäisvarojen tutkimuksessa, hyödyntämisessä ja näihin liittyvässä rannikon ulkopuolella tapahtuvassa käsittelyssä, sekä muihin alustoihin sovelletaan:

- 1) 1 luvun 6 §:n 2 momentin säännöstä haitallisten aineiden sekoittamisesta;
- 2) tämän luvun 1—4 §:n säännöksiä öljypäästöistä ja niiden ehkäisemisestä; ja
- 3) tämän luvun 6 §:n 2—4 momentin säännöksiä koneistotiloja koskevasta öljypäiväkirjasta.

10 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa MARPOL-yleissopimuksen I liitteen, Helsingin sopimuksen ja Suomen muiden kansainvälisten velvoitteiden sekä Euroopan unionin säädösten täytäntöön panemiseksi tarkempia säännöksiä Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä sekä suomalaisten alusten osalta myös Suomen aluevesien ja talousvyöhykkeen ulkopuolella öljypitoisen seoksen käsittelyyn, ominaisuuksiin ja alkuperään sekä aluksen, porauslautan tai muun alustan käyttöön liittyvistä päästörajoituksista.

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2021 vp

Liikenne- viestintävirasto voi MARPOL-yleissopimuksen I liitteen, Helsingin sopimuksen tai Euroopan unionin säädösten täytäntöön panemiseksi antaa teknisiä määräyksiä Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä sekä suomalaisten alusten osalta myös Suomen aluevesien ja talousvyöhykkeen ulkopuolella tämän luvun:

1) 3 ja 4 §:ssä aluksille, porauslautoilta ja muille alustoille säädettyjä vaatimuksia koskevista poikkeuksista ja samanarvoisuuksista sekä poistoveden öljypitoisuuden käsittelylaitteita ja nestedensiirtoa koskevista malleista;

2) 5 §:ssä tarkoitetun valmiussuunnitelman sisällöstä ja rakenteesta;

3) 6 §:ssä tarkoitetun öljypäiväkirjan kaavasta; ja

4) 7 §:ssä tarkoitetun IOPP-todistuskirjan kaavasta.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut tarkemmat säännökset ja 2 momentissa tarkoitetut tekniset määräykset voidaan ulottaa koskemaan myös sisävesialueella ja kotimaanliikenteessä purjehtivia aluksia.

2 a luku

Haitallisten ja vaarallisten lastien siirtäminen sekä polttoaineen toimittaminen aluksesta toiseen

1 §

Soveltamisala

Tämän luvun säännöksiä sovelletaan lastina kuljetettavien haitallisten aineiden, MARPOL-yleissopimuksen V liitteen I lisäyksessä määriteltyn meriympäristölle haitallisten kiinteiden irtolastien ja SOLAS-yleissopimuksen liitteen VII luvun A 1 osan 7 säännössä määriteltyn vaarallisten kiinteiden irtolastien siirtoihin sekä meriliikenteessä käytettävien polttoaineiden, kaasua tai muuta matalan leimahduspisteen polttoainetta käyttäviä aluksia koskevassa kansainvälisessä turvallisuussäännöstössä tarkoitettuja polttoaineena käytettävien kaasujen ja muiden matalan leimahduspisteen polttoaineiden ja biopolttoaineiden toimittamiseen alukselta toiseen.

Tämän luvun säännöksiä ei sovelleta 1 momentissa tarkoitettuihin siirtoihin eikä toimituksiin, jos ne ovat tarpeen aluksen turvallisuuden varmistamiseksi tai ihmishengen pelastamiseksi merellä, tai niitä suoritetaan tiettyjen pilaantumistapahtumien torjumiseksi tarkoituksena ympäristön pilaantumisen aiheuttaman vahingon vähentäminen.

Tämän luvun säännöksiä ei sovelleta Puolustusvoimien eikä Rajavartiolaitoksen alusten toteuttamiin siirtoihin tai toimituksiin.

2 §

Siirtojen suorittamiselle ja polttoaineen toimittamiselle osoitetut alueet

Edellä 1 §:ssä tarkoitettuja lastinsiirtoja ja polttoaineen toimituksia saa suorittaa vain satama-alueilla sekä erikseen nimetyillä alueilla Suomen vesialueella ja talousvyöhykkeellä.

Liikenne- ja viestintävirasto nimeää meriympäristön suojelun ylläpitämiseksi neuvoteltuaan Puolustusvoimien, Rajavartiolaitoksen, Suomen ympäristökeskuksen, Metsähallituksen, Tullin,

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2021 vp

Väyläviraston, alueen pelastustoimen pelastusviranomaisen ja alusliikennepalvelun tarjoajan kanssa 1 momentissa tarkoitetut alueet sekä pitää ja julkaisee niistä luetteloa. Ennen alueiden nimeämistä on kuultava asianomaisia sidosryhmiä.

Liikenne- ja viestintävirasto voi erityisistä syistä ja kuultuaan 2 momentissa mainittuja viranomaisia myöntää poikkeuksia 1 momentissa säädetystä.

3 §

STS-siirtosuunnitelma ja menettelytapaohjeet

Öljysäiliöaluksella, jonka bruttovetoisuus on vähintään 150 ja jota käytetään öljysäiliöalusten väliseen öljylastin siirtoon (*STS-siirto*) merellä, on oltava öljylastin siirtosuunnitelma (*STS-siirtosuunnitelma*), joka täyttää MARPOL-yleissopimuksen I liitteen mukaiset vaatimukset.

Liikenne- ja viestintävirasto tai hyväksytty luokituslaitos hyväksyy STS-siirtosuunnitelman suomalaisen aluksen osalta.

Edellä 1 §:ssä tarkoitettuun siirtoon tai toimitukseen, ei kuitenkaan STS-siirtoon, osallistuvan aluksen on kuvattava kyseisen siirron tai toimituksen menettelytapaohjeet.

4 §

Velvollisuus ilmoittaa siirrosta ja toimituksesta aluksesta toiseen

Aluksen liikenteenharjoittajan, omistajan, asiamiehen tai päällikön on ilmoitettava:

1) Tullille suunnitelmastaan suorittaa 1 §:ssä tarkoitettu siirto tai toimitus Suomen vesialueella käyttäen alusliikennepalvelulain 20 a §:ssä tarkoitettua sähköistä merenkulun tiedonhallintajärjestelmää;

2) alusliikennepalvelun tarjoajalle suunnitelmastaan suorittaa 1 §:ssä tarkoitettu siirto tai toimitus Suomen talousvyöhykkeellä 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla tai muuta sähköistä tiedonvälitystapaa käyttäen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus on tehtävä hyvissä ajoin ja vähintään 48 tuntia ennen suunniteltua siirtoa tai toimitusta.

Edellä 1 §:ssä tarkoitettujen lastien ja jätteiden siirroista ja polttoaineen toimituksista 1 momentissa tarkoitettuun ilmoitukseen on sisällytettävä 7 §:n nojalla säädetyllä valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettävät tiedot.

Jos kaikkia 3 momentissa tarkoitettuja tietoja ei poikkeuksellisesti ole saatavilla vähintään 48 tuntia ennen suunniteltua siirtoa tai toimitusta, tyhjentävän aluksen on ilmoitettava 1 momentissa mainituille tahoille 1 momentissa tarkoitettua menettelyä noudattaen vähintään 48 tuntia ennen suunniteltua siirtoa tai toimitusta, että se aiotaan suorittaa. Edellä 3 momentissa tarkoitettujen tietojen on toimitettava edellä mainituille tahoille niin pian kuin mahdollista. Jos siirtoa tai toimitusta koskevat tiedot muuttuvat ennen suunnitellun siirron tai toimituksen toteuttamista, on tästä välittömästi ilmoitettava 1 momentissa tarkoitettulla tavalla ja liitettävä ilmoitukseen päivitetty tiedot.

Tullin ja alusliikennepalvelun tarjoajan on välitettävä tieto 1 momentissa tarkoitettuihin ilmoituksiin viipymättä Liikenne- ja viestintävirastolle ja muille 2 §:n 2 momentissa mainituille viranomaisille. Suomen vesialueella tapahtuvaa siirtoa ja toimitusta koskevaan ilmoitukseen sovel-

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2021 vp

letaan lisäksi, mitä alusliikennepalvelulain 22 a §:ssä säädetään, ja talousvyöhykkeellä tapahtuvaan STS-siirtoon sovelletaan, mitä mainitussa laissa säädetään alusliikennepalvelun tarjoajasta.

Liikenne- ja viestintävirasto voi meriympäristön suojeluun tai alusliikenneturvallisuuteen liittyvistä erityisistä syistä kieltää suunnitellun yksittäisen 1 §:ssä tarkoitetun siirron tai toimituksen.

5 §

Siirrosta tai toimituksesta kokonaisvalvontavastuussa oleva henkilö

Edellä 1 §:ssä tarkoitetussa siirrosta tai toimituksessa käytetyllä aluksella on oltava siirrosta tai toimituksesta kokonaisvalvontavastuussa oleva henkilö.

STS-siirroista kokonaisvalvontavastuussa olevalla on oltava MARPOL-yleissopimuksen I liitteessä määrätty pätevyys kaikkien STS-siirtoihin liittyvien tehtävien suorittamiseen.

6 §

Vastuu varautumistoimenpiteistä aiheutuneista kustannuksista

Edellä 1 §:ssä tarkoitettuja siirtoja ja toimituksia vastaanottavan aluksen liikenteenharjoittaja tai omistaja vastaa Rajavartiolaitokselle ja alueen pelastustoimen pelastusviranomaiselle siirron tai toimituksen yhteydessä suoritettavista varautumistoimenpiteistä aiheutuvista kustannuksista.

7 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tämän luvun, MARPOL-yleissopimuksen I liitteen, Helsingin sopimuksen ja Suomen muiden kansainvälisten velvoitteiden sekä Euroopan unionin säädösten soveltamiseen liittyviä tarkempia säännöksiä:

1) Suomen vesialueella ja talousvyöhykkeellä sekä suomalaisten alusten osalta myös Suomen vesialueen ja talousvyöhykkeen ulkopuolella tapahtuvista tämän luvun 1 §:ssä tarkoitettujen siirtojen ja toimitusten toteuttamiseen liittyvistä järjestelyistä ja rajoituksista, mukaan lukien varautumistoimenpiteet ja niistä aiheutuvat kustannukset; ja

2) tämän luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitettuun ilmoitukseen sisällytettävistä tiedoista.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tämän luvun, MARPOL-yleissopimuksen I liitteen, Helsingin sopimuksen tai Euroopan unionin säädösten soveltamiseen liittyviä teknisiä määräyksiä:

1) tämän luvun 2 §:ssä tarkoitetuista alueista Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä;

2) Suomen vesialueella ja talousvyöhykkeellä sekä suomalaisten alusten osalta myös Suomen vesialueen ja talousvyöhykkeen ulkopuolella tapahtuvien siirtojen ja toimitusten käytännön järjestämisestä; ja

3) STS-siirtosuunnitelman sisällöstä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettut tarkemmat säännökset ja 2 momentissa tarkoitettut tekniset määräykset voidaan ulottaa koskemaan myös sisävesialueilla ja kotimaanliikenteessä purjehtivia aluksia.

3 luku

Öljypäästömaksu

1 §

Öljypäästömaksun maksuvelvollisuus

Edellä 2 luvun 1 §:ssä tarkoitetun öljyn tai öljypitoisen seoksen tai niihin ominaisuuksiltaan rinnastuvien hiilivetyjen ja muiden niiden kaltaisesti aluksella käytettävien haitallisten aineiden päästökiellon rikkomisesta Suomen vesialueella tai talousvyöhykkeellä määrätään seuraamusmaksu (*öljypäästömaksu*), jollei päästöä ole pidettävä määrältään ja vaikutuksiltaan vähäisenä. Kauttakulussa olevalta ulkomaiselta alukselta Suomen talousvyöhykkeellä tehdystä päästökiellon rikkomisesta määrätään öljypäästömaksu kuitenkin vain, jos päästöä aiheutuu Suomen rantaviivalle tai siihen liittyville eduille taikka Suomen aluemerren tai talousvyöhykkeen luonnonvaroille huomattavaa vahinkoa tai sen vaaraa.

Öljypäästömaksu määrätään luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle, joka rikkomuksen tapahtumahetkellä on aluksen omistaja tai laivanisäntä. Öljypäästömaksua ei saa määrätä aluksen omistajalle, jos tämä osoittaa laivanisännän, joka on käyttänyt alusta omistajan asemesta rikkomuksen tapahtumahetkellä.

Laivanisännistöyhtiössä laivanisännät vastaavat öljypäästömaksusta yhteisvastuullisesti.

Tämän luvun säännöksiä ei sovelleta poliisin, Tullin, Puolustusvoimien eikä Rajavartiolaitoksen aluksiin.

4 luku

Aluksista aiheutuvien haitallisten nestemäisten aineiden päästöjen ehkäiseminen

1 §

Haitallisten nestemäisten aineiden luokitus

MARPOL-yleissopimuksen II liitteen 6 säännössä tarkoitettuihin luokkiin X, Y tai Z kuuluvien haitallisten nestemäisten aineiden kuljettamiseen sovelletaan mainitun liitteen määräyksiä.

4 §

Kemikaalisäiliöaluksen rakenne- ja laitevaatimukset

Edellä 1 §:ssä tarkoitettuihin luokkiin X, Y tai Z kuuluvia haitallisia nestemäisiä aineita kuljettavan kemikaalisäiliöaluksen tulee täyttää MARPOL-yleissopimuksen II liitteessä kemikaalisäiliöalukselle asetetut vaatimukset.

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2021 vp

Liikenne- ja viestintävirasto tai hyväksytty luokituslaitos hyväksyy suomalaisen kemikaalisäiliöaluksen pumppaus- ja putkistojärjestelyjen aluskohtaiset suorituskykytestit MARPOL-yleissopimuksen II liitteen mukaisesti.

Liikenne- ja viestintävirasto voi myöntää vapautuksia ja kirjallisesta hakemuksesta poikkeuksia 1 momentissa tarkoitetuista vaatimuksista sekä määrätä samanarvoisuuksista siten kuin MARPOL-yleissopimuksen II liitteessä määrätään.

5 §

Valmiussuunnitelma meriympäristövahingon varalle

Kemikaalisäiliöaluksella, jonka bruttovetoisuus on vähintään 150, on oltava MARPOL-yleissopimuksen II liitteen määräysten mukainen valmiussuunnitelma haitallisen nestemäisen aineen aiheuttaman meriympäristövahingon varalle.

— — — — —

6 §

Menettelytapaohjekirja

Kemikaalisäiliöaluksen päällikön tai hänen valvontansa alaisena muun päällystöön kuuluvan on pidettävä aluksen tyhjennystä ja pesua koskevaa menettelytapaohjekirjaa siten kuin MARPOL-yleissopimuksen II liitteessä määrätään.

Liikenne- ja viestintävirasto tai hyväksytty luokituslaitos hyväksyy kirjallisesta hakemuksesta suomalaisen aluksen menettelytapaohjekirjan edellyttäen, että se täyttää MARPOL-yleissopimuksen II liitteen vaatimukset.

7 §

Lastipäiväkirja

Kemikaalisäiliöaluksen päällikön tai hänen valvontansa alaisena muun päällystöön kuuluvan on pidettävä lastipäiväkirjaa lastia koskevista toimenpiteistä ja lastin tyhjentämisessä tapahtuneista vahingoista siten kuin MARPOL-yleissopimuksen II liitteessä määrätään.

— — — — —

8 §

Muut haitallisten nestemäisten aineiden kuljetuksen todistuskirjat

Kemikaalisäiliöaluksella on oltava todistuskirja siitä, että alus täyttää Kansainvälisen merenkulkujärjestön nestemäisten vaarallisten kemikaalien merikuljetussäännösten tai kemikaalien irtolastikuljetussäännösten vaatimukset.

Kemikaalisäiliöaluksella on oltava todistuskirja siitä, että alus täyttää kaikki Kansainvälisen merenkulkujärjestön kansainvälisen kemikaalialussäännösten mukaista 3 tyypin alusta koskevat

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2021 vp

vaatimukset, lastisäiliön sijaintia koskevaa vaatimusta lukuun ottamatta siten kuin MARPOL-yleissopimuksen II liitteessä määrätään.

Liikenne- ja viestintävirasto tai hyväksytty luokituslaitos antaa kirjallisesta hakemuksesta 1 tai 2 momentissa tarkoitetun todistuskirjan suomalaiselle alukselle edellyttäen, että alus täyttää MARPOL-yleissopimuksen II liitteen vaatimukset. Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa todistuskirjan ulkomaiselle alukselle sen lippuvaltion pyynnöstä. Todistuskirja on voimassa määräajan ja enintään viisi vuotta kerrallaan.

9 §

Lastin purkaminen ja säiliön pesun valvonta

Kemikaalisäiliöaluksen päällikkö vastaa siitä, että haitallinen nestemäinen aine puretaan, säiliöt ja putkistot puhdistetaan, pesuvesi tyhjennetään ja merkinnät lastipäiväkirjaan tehdään MARPOL-yleissopimuksen II liitteen ja Helsingin sopimuksen määräysten mukaisesti.

Satamissa, joissa lastataan tai puretaan haitallisia nestemäisiä aineita, Liikenne- ja viestintäviraston valtuuttamien tarkastajien on tarkastettava, että eri luokkiin kuuluvien lastien lastaus ja purkaminen, alusten säiliöiden ja putkistojen pesu, merkinnät lastipäiväkirjaan ja muut näihin verrattavat toimenpiteet suoritetaan tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten sekä MARPOL-yleissopimuksen II liitteen ja Helsingin sopimuksen mukaisesti. Aluksen liikenteenharjoittaja tai omistaja vastaa tarkastuksen kustannuksista.

Aluksen asiamiehen tulee tiedottaa Liikenne- ja viestintävirastolle satamassa tapahtuvasta MARPOL-yleissopimuksen kemikaaliluettelon luokkaan X tai Y kuuluvan haitallisen nestemäisen aineen purkamisesta. Ilmoitus tulee tehdä hyvissä ajoin ja, jos se on mahdollista, vähintään 48 tuntia ennen aiottua purkamista.

Alusten lastitilojen esipesuun ja tuulettamiseen sovelletaan MARPOL-yleissopimuksen II liitteen määräyksiä. Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa vapautuksia esipesusta ja määräyksiä lastin jäännösten tuulettamisesta mainitun liitteen mukaisesti.

10 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa MARPOL-yleissopimuksen II liitteen, Helsingin sopimuksen ja Suomen muiden kansainvälisten velvoitteiden sekä Euroopan unionin säädösten täytäntöön panemiseksi tarkempia säännöksiä Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä sekä suomalaisten alusten osalta myös Suomen aluevesien ja talousvyöhykkeen ulkopuolella tämän luvun:

- 1) 1 §:ssä tarkoitetusta haitallisten nestemäisten aineiden luokittelusta;
- 2) 2 ja 9 §:ssä tarkoitetuista päästörajoituksista lastin purkamisen, esipesuvaatimusten, poistoveden pitoisuuksien, säiliön pesun valvonnan, lastitilojen tuulettamisen ja poistoveden tyhjenysolosuhteiden osalta; ja
- 3) 4 §:ssä tarkoitetuista kemikaalisäiliöaluksille asetettavista rakenteellisista vaatimuksista.

Liikenne- ja viestintävirasto voi MARPOL-yleissopimuksen II liitteen, Helsingin sopimuksen tai Euroopan unionin säädösten täytäntöön panemiseksi antaa teknisiä määräyksiä Suomen alue-

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2021 vp

vesillä ja talousvyöhykkeellä sekä suomalaisten alusten osalta myös Suomen aluevesien ja talousvyöhykkeen ulkopuolella tämän luvun:

- 1) 4 §:ssä tarkoitetuista poikkeuksista, vapautuksista ja samanarvoisuuksista;
- 2) 5 §:ssä tarkoitetusta valmiussuunnitelmasta;
- 3) 6 §:ssä tarkoitetusta menettelytapaohjekirjasta;
- 4) 7 §:ssä tarkoitetusta lastipäiväkirjasta; ja
- 5) 8 §:ssä tarkoitetuista todistuskirjoista.

Edellä 1 momentissa tarkoitettut säännökset ja 2 momentissa tarkoitettut tekniset määräykset voidaan ulottaa koskemaan myös sisävesialueella tai kotimaanliikenteessä purjehtivia aluksia.

5 luku

Aluksista aiheutuvien käymäläjätevesipäästöjen ehkäiseminen

1 §

Käymäläjäteveden päästökielto ja päästörajoitus

Käsittelemättömän ja käsitellyn käymäläjäteveden päästäminen aluksesta veteen on kielletty Suomen vesialueella ja talousvyöhykkeellä ja suomalaisesta aluksesta myös Suomen aluevesien ja talousvyöhykkeen ulkopuolella siten kuin MARPOL-yleissopimuksen IV liitteessä, Helsingin sopimuksessa taikka Suomea sitovissa muissa kansainvälisissä velvoitteissa määrätään tai Euroopan unionin säädöksissä säädetään.

Liikenne- ja viestintävirasto tai hyväksytty luokituslaitos hyväksyy suomalaisen aluksen osalta Kansainvälisen merenkulkujärjestön antamien ohjeiden mukaisesti lasketun aluskohtaisen tyhjennysnopeuden, jolla käsittelemätöntä käymäläjätevettä saa päästää veteen suomalaisesta aluksesta yli 12 meripeninkulman etäisyydellä lähimmästä maasta MARPOL-yleissopimuksen IV liitteen mukaisesti.

3 §

Aluksen käymäläjätevesijärjestelmää koskevat vaatimukset

Aluksen, jonka bruttovetoisuus on vähintään 400 tai joka saa kuljettaa enemmän kuin 15 henkilöä, ja jokaisen matkustaja-aluksen tulee täyttää MARPOL-yleissopimuksen IV liitteen vaatimukset.

Käymälällä varustetun suomalaisen muun aluksen kuin huviveneen tulee myös täyttää MARPOL-yleissopimuksen IV liitteen vaatimukset, vaikkei se täyttäisi 1 momentin edellytyksiä.

Liikenne- ja viestintävirasto tai hyväksytty luokituslaitos hyväksyy kirjallisesta hakemuksesta suomalaisen aluksen käymäläjäteveden käsittelylaitteiston tai aluksen käymäläjäteveden hienon- ja desinfiointijärjestelmän edellyttäen, että ne täyttävät Euroopan unionin säädösten ja MARPOL-yleissopimuksen IV liitteen vaatimukset.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia teknisiä määräyksiä Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä sekä suomalaisen aluksen osalta myös Suomen aluevesien ja talousvyöhykkeen ulkopuolella liikennöivän aluksen jätevesisäiliön rakenteesta ja muista ominaisuuksista.

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2021 vp

4 §

Huviveneitä koskevat vaatimukset

Käymälällä varustettu huvivene on varustettava käymäläjätevedtä varten käymäläjärjestelmillä Helsingin sopimuksen IV liitteen 5 säännön mukaisesti siten, että aluksella on oltava toiminnassa käymäläjäteveden keräilysäiliö tai käymäläjäteveden käsittelylaitteisto, joka on MARPOL-yleissopimuksen mukainen. Huviveneen vesikäymälä on liitettävä käymäläjäteveden keräilysäiliöön tai käymäläjäteveden käsittelylaitteistoon.

5 §

ISPP-todistuskirja

Kansainvälisessä liikenteessä olevalla aluksella, jonka bruttovetoisuus on vähintään 400 tai joka saa kuljettaa enemmän kuin 15 henkilöä, sekä jokaisella kansainvälisessä liikenteessä olevalla matkustaja-aluksella on oltava MARPOL-yleissopimuksen IV liitteen mukainen käymäläjäteveden aiheuttaman pilaantumisen ehkäisemisestä annettu kansainvälinen todistuskirja (*ISPP-todistuskirja*).

Liikenne- ja viestintävirasto tai hyväksytty luokituslaitos antaa kirjallisesta hakemuksesta suomalaiselle alukselle ISPP-todistuskirjan MARPOL-yleissopimuksen IV liitteen kaavan mukaisena edellyttäen, että alus täyttää mainitun liitteen vaatimukset. Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa ulkomaiselle alukselle ISPP-todistuskirjan aluksen lippuvaltion pyynnöstä. Todistuskirja on voimassa määräajan ja enintään viisi vuotta kerrallaan.

7 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa MARPOL -yleissopimuksen IV liitteen, Helsingin sopimuksen ja Suomen muiden kansainvälisten velvoitteiden sekä Euroopan unionin säädösten täytäntöön panemiseksi tarkempia säännöksiä Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä sekä suomalaisten alusten osalta myös Suomen aluevesien ja talousvyöhykkeen ulkopuolella:

- 1) tämän luvun 1 §:ssä tarkoitetuista käymäläjäteveden päästökiellosta ja päästörajoituksesta;
 - 2) siitä, minkälainen käymäläjätevesi katsotaan tämän luvun 1 §:ssä tarkoitetulla tavalla käsitellyksi;
 - 3) tämän luvun 3 ja 4 §:ssä tarkoitetuista aluksille ja huviveneille säädetyistä vaatimuksista; ja
 - 4) tämän luvun 6 §:ssä tarkoitetuista päästökieltoa koskevista poikkeuksista.
-

6 luku

Aluksista aiheutuvien kiinteän jätteen päästöjen ehkäiseminen

1 §

Kiinteän jätteen veteen poistamiskielto ja poistamisrajoitus

Kiinteän jätteen poistaminen veteen alukselta on kielletty Suomen vesialueella ja talousvyöhykkeellä ja suomalaiselta alukselta myös Suomen aluevesien ja talousvyöhykkeen ulkopuolella siten kuin MARPOL-yleissopimuksen V liitteessä, Helsingin sopimuksessa taikka Suomea sitovissa muissa kansainvälisissä velvoitteissa määrätään tai Euroopan unionin säädöksissä säädetään.

Liikenne- ja viestintävirasto voi MARPOL-yleissopimuksen V liitteen mukaisesti tyyppihyväksyä kiinteän jätteen hienonnuslaitteistoja, joita käytettäessä voidaan noudattaa MARPOL-yleissopimuksen V liitteessä tarkoitettuja lievempiä määräyksiä kiinteän jätteen veteen hävittämisestä.

2 §

Kiinteän jätteen poistaminen poikkeustilanteissa

MARPOL-yleissopimuksen V liitteen 4 ja 6 säännön mukaisia aluksen kulussa oloa koskevia vaatimuksia ei sovelleta ruokajätteiden poistamiseen, jos on selvää, että näiden ruokajätteiden säilyttäminen aluksella muodostaa välittömän terveysriskin aluksella oleville ihmisille.

3 §

Kiinteän jätteen veteen poistamisen kiellosta ja rajoittamisesta ilmoittava kyltti

Aluksella, jonka pituus on vähintään 12 metriä, on oltava näkyvällä paikalla MARPOL-yleissopimuksen V liitteessä tarkoitettu kyltti siitä, että aluksella noudatetaan V liitteen 3—6 säännöissä edellytetyt kiinteän jätteen käsittelyä koskevia vaatimuksia. Kyltti on laadittava aluksen työkielellä ja kansainvälisillä matkoilla lisäksi joko englanniksi, ranskaksi tai espanjaksi.

4 §

Aluksen jätehuoltosuunnitelma

Aluksella, jonka bruttovetoisuus on vähintään 100, sekä aluksella, joka on sertifioitu kuljettamaan vähintään 15 henkilöä, ja kiinteillä tai kelluvilla alustoilla, on oltava MARPOL-yleissopimuksen V liitteessä tarkoitettu aluksen työkielellä laadittu jätehuoltosuunnitelma kiinteiden jätteiden vähentämiseksi ja käsittelemiseksi. Miehistön on noudatettava aluksen jätehuoltosuunnitelmaa.

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2021 vp

5 §

Aluksen jätöpäiväkirja

Liikenne- ja viestintävirasto vahvistaa jätöpäiväkirjan kaavan MARPOL-yleissopimuksen V liitteen mukaisesti.

Liikenne- ja viestintävirasto voi MARPOL-yleissopimuksen V liitteen mukaisesti myöntää yksittäistapauksessa kirjallisesta hakemuksesta poikkeuksen aluksen jätöpäiväkirjan pitämisestä.

6 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa MARPOL-yleissopimuksen V liitteen, Helsingin sopimuksen ja Suomen muiden kansainvälisten velvoitteiden sekä Euroopan unionin säädösten täytäntöön panemiseksi tarkempia säännöksiä Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä sekä suomalaisten alusten osalta myös Suomen aluevesien ja talousvyöhykkeen ulkopuolella 1 §:ssä tarkoitetuista poistamiskiellosta ja poistamisrajoituksesta.

Liikenne- ja viestintävirasto voi MARPOL-yleissopimuksen V liitteen, Helsingin sopimuksen ja Euroopan unionin säädösten täytäntöön panemiseksi antaa teknisiä määräyksiä Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä sekä suomalaisten alusten osalta myös Suomen aluevesien ja talousvyöhykkeen ulkopuolella tämän luvun:

1) 1 §:ssä tarkoitetun kiinteän jätteen poistamisrajoituksen noudattamiseksi tarvittavia hienon-
nuslaitteistoja koskevista tyyppihyväksynnöistä; ja

2) 5 §:ssä tarkoitetusta aluksen jätöpäiväkirjan kaavasta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettut tarkemmat säännökset ja 2 momentissa tarkoitettut tekniset määräykset voidaan ulottaa koskemaan myös sisävesialueella ja kotimaanliikenteessä purjehtivia aluksia.

7 luku

Aluksista aiheutuvan ilman pilaantumisen ehkäiseminen

1 §

Ilmaa pilaavien aineiden päästökielto ja päästörajoitus

Ilmaa pilaavien aineiden päästäminen aluksista on kielletty Suomen vesialueella ja talousvyöhykkeellä ja suomalaisista aluksista myös Suomen aluevesien ja talousvyöhykkeen ulkopuolella siten kuin MARPOL-yleissopimuksen VI liitteessä, Helsingin sopimuksessa taikka Suomea sitovissa muissa kansainvälisissä velvoitteissa määrätään tai Euroopan unionin säädöksissä säädetään.

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2021 vp

2 §

Öljy- ja kemikaalisäiliöaluksilta haihtuvien orgaanisten yhdisteiden päästökielto ja päästörajoitus

Öljy- ja kemikaalisäiliöaluksilta haihtuvien orgaanisten yhdisteiden päästäminen voidaan 15 §:ssä säädetyn mukaisesti kieltää tai päästämistä voidaan rajoittaa Suomen alueella sijaitsevassa satamassa MARPOL-yleissopimuksen VI liitteen taikka Suomen muiden kansainvälisten velvoitteiden tai Euroopan unionin säädösten mukaisesti.

4 §

Ilmaa pilaavien aineiden päästäminen poikkeustilanteessa

Tässä luvussa säädettyjä päästökieltoja ja päästörajoituksia ei sovelleta:

1) päästöihin, jotka ovat tarpeen aluksen turvallisuuden varmistamiseksi tai ihmishengen pelastamiseksi;

2) aluksen tai sen varusteiden vahingoittumisesta aiheutuneisiin päästöihin, jos kaikkiin kohdullisiin toimenpiteisiin päästön ehkäisemiseksi tai vähentämiseksi on ryhdytty vahingoittumisen tai päästön havaitsemisen jälkeen eikä laivanisäntä tai aluksen päällikkö ole aiheuttanut vahinkoa tahallisesti tai toiminut huolimattomasti tietäen, että vahinko todennäköisesti seuraisi; eikä

3) MARPOL-yleissopimuksen VI liitteen 13.5 säännön mukaisesti ja säännön edellytysten täyttyessä typen oksidipäästöjen valvonta-alueella purjehtivan aluksen dieselmootoreihin, joita typen oksidipäästöjen valvonta-aluetta koskevat päästörajoitukset koskevat, mutta jotka eivät täytä näitä rajoituksia tai joiden polttoaineena voidaan käyttää sekä kaasua että nestemäistä polttoainetta.

5 §

Aluksen laitteita koskevat vaatimukset

Aluksen dieselmootorin sekä sen pakokaasujen puhdistuslaitteiden ja puhdistusmenetelmien on oltava Euroopan unionin säädösten vaatimusten mukaiset. Jos dieselmootorin lähtöteho on yli 130 kilowattia, puhdistuslaitteiden ja puhdistusmenetelmien on oltava myös MARPOL-yleissopimuksen VI liitteen vaatimusten mukaiset.

Liikenne- ja viestintävirasto tai sen valtuuttama hyväksytty luokituslaitos hyväksyy kirjallisesta hakemuksesta suomalaisen aluksen dieselmootorin sekä pakokaasujen puhdistuslaitteet ja puhdistusmenetelmät edellyttäen, että ne täyttävät MARPOL-yleissopimuksen VI liitteen vaatimukset.

Liikenne- ja viestintävirasto voi määrätä tietyn laitteen, aineen, välineen tai kojeen tehokkuuteen perustuvista samanarvoisuuksista ja myöntää kirjallisesta hakemuksesta yksittäistapauksessa poikkeuksia siten kuin MARPOL-yleissopimuksen VI liitteessä määrätään ja Euroopan unionin säädöksissä säädetään.

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2021 vp

6 §

IAPP-todistuskirja

Kansainvälisessä liikenteessä olevalla aluksella, jonka bruttovetoisuus on vähintään 400, on oltava ilman pilaantumisen ehkäisemisestä annettu todistuskirja (*IAPP-todistuskirja*), jonka mukaan alus täyttää MARPOL-yleissopimuksen VI liitteen määräykset.

Liikenne- ja viestintävirasto tai hyväksytty luokituslaitos antaa kirjallisesta hakemuksesta suomalaisen aluksen IAPP-todistuskirjan MARPOL-yleissopimuksen VI liitteen kaavan mukaisena edellyttäen, että alus täyttää yleissopimuksen VI liitteen vaatimukset. Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa ulkomaisen aluksen IAPP-todistuskirjan aluksen lippuvaltion pyynnöstä. Todistuskirja on voimassa määräajan ja enintään viisi vuotta kerrallaan.

6 a §

Aluksen konepäiväkirjaan tehtävät merkinnät

Aluksen konepäiväkirjaan tulee merkitä MARPOL-yleissopimuksen VI liitteen 13 säännössä edellytetyt tiedot niistä dieselmootoreista, joilla on todistuskirja, jonka mukaan dieselmootori täyttää sekä VI liitteen typen oksidipäästöjen vähentämistä koskevat II että III tason päästömääräykset, kun alus saapuu VI liitteen 13 säännön mukaiselle typen oksidipäästöjen vähentämistä koskevalle III tason valvonta-alueelle ja poistuu sieltä, tai kun dieselmootorin typen oksidipäästöjen vähentämistä koskeva II tai III tason päällä / pois päältä -tila muuttuu tällaisella alueella.

7 §

Polttoaineiden laatuvaatimukset

Meriliikenteessä käytettävien polttoaineiden tulee täyttää MARPOL-yleissopimuksen VI liitteen ja Euroopan unionin säädösten mukaiset vaatimukset.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja vaatimuksia ei kuitenkaan sovelleta tutkimus- ja testaustarkoituksiin tarkoitettuihin polttoaineisiin eikä sellaisella aluksella käytettäviin polttoaineisiin, jossa käytetään 9 a §:ssä tarkoitettua päästönvähentämismenetelmää, joka täyttää MARPOL-yleissopimuksen VI liitteen ja Euroopan unionin säädösten mukaiset vaatimukset.

8 §

Polttoaineen määrittäminen

Meriliikenteen polttoaineiden vaatimustenmukaisuus määritetään käyttäen menetelmiä, joiden tulee täyttää MARPOL-yleissopimuksen VI liitteessä, Helsingin sopimuksessa, Suomea sitovissa muissa kansainvälisissä velvoitteissa ja Euroopan unionin säädöksissä asetetut vaatimukset.

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2021 vp

9 §

Polttoaineen luovutustodistus, polttoainenäytteet ja polttoainetta koskevien merkintöjen tekeminen laivapäiväkirjaan ja öljypäiväkirjaan

Kansainvälisessä liikenteessä olevalla aluksella, jonka bruttovetoisuus on vähintään 400, on oltava polttoaineen toimittajan antama MARPOL-yleissopimuksen VI liitteen mukainen polttoaineen luovutustodistus, johon on liitetty polttoainenäyte. Todistus ja näyte on säilytettävä aluksella MARPOL-yleissopimuksen VI liitteen mukaisesti.

Polttoainetta koskevat toimet on merkittävä aluksen laivapäiväkirjaan ja öljypäiväkirjaan MARPOL-yleissopimuksen VI liitteen ja Euroopan unionin säädösten mukaisesti.

9 a §

Päästönvähentämismenetelmät

Suomalaisella aluksella käytettävät päästönvähentämismenetelmät hyväksytään noudattaen tiettyjen nestemäisten polttoaineiden rikkipitoisuuden vähentämisestä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2016/802 säännöksiä.

10 §

Uusien päästönvähentämismenetelmien koekäyttö

Uuden päästönvähentämismenetelmän koekäytön tulee täyttää MARPOL-yleissopimuksen VI liitteen ja Euroopan unionin säädösten mukaiset vaatimukset.

11 §

Jätteen polttaminen aluksella

Aluksen tavanomaisesta toiminnasta syntyvän jätteen polttaminen aluksella on Suomen vesialueella kielletty.

Alusten tavanomaisesta toiminnasta syntyvän jätteen polttaminen Suomen talousvyöhykkeellä ja suomalaisilla aluksilla myös Suomen talousvyöhykkeen ulkopuolella on sallittu vain aluksen jätteenpolttouuneissa. MARPOL-yleissopimuksen VI liitteessä määrätään ja Euroopan unionin säädöksissä säädetään aineista, joiden polttaminen on kielletty Suomen talousvyöhykkeellä ja suomalaisilla aluksilla myös Suomen talousvyöhykkeen ulkopuolella.

Aluksen jätteenpolttouunin tulee täyttää MARPOL-yleissopimuksen VI liitteen vaatimukset.

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2021 vp

11 a §

Meriliikenteessä käytettävien polttoaineiden toimittajia koskevat velvoitteet

Meriliikenteessä käytettävän polttoaineen toimittajan, joka toimittaa meriliikenteessä käytettävää polttoainetta Suomessa, on ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle harjoittavansa tällaista toimintaa.

Meriliikenteessä käytettävän polttoaineen toimittajan on annettava kansainvälisessä liikenteessä olevalle alukselle MARPOL-yleissopimuksen VI liitteen ja Euroopan unionin säädösten mukaisesti polttoaineen luovutustodistus, johon on liitetty mainitun liitteen mukaisesti otettu sinetöity polttoainenäyte ja jonka vastaanottavan aluksen edustaja on allekirjoittanut. Meriliikenteessä käytettävän polttoaineen toimittajan on säilytettävä jäljennös polttoaineen luovutustodistuksesta vähintään kolmen vuoden ajan todistuksen antamisesta.

12 §

Meriliikenteessä käytettävien polttoaineiden valvonta

Tulli valvoo Suomesta alukselle toimitettavien meriliikenteessä käytettävien polttoaineiden rikkipitoisuusvaatimusten noudattamista ottamalla edustavan määrän näytteitä polttoaineiden varastoilta ja jakeluasemilta. Tulli analysoi näytteet ja raportoi tuloksista Liikenne- ja viestintävirastolle.

Liikenne- ja viestintävirasto valvoo aluksilla olevia käytettäväksi tarkoitettuja ja käytössä olevia polttoaineita koskevien vaatimusten noudattamista MARPOL-yleissopimuksen VI liitteen ja Euroopan unionin säädösten mukaisesti.

12 a §

Aluksille toimitettavien meriliikenteessä käytettävien polttoaineiden valvonta

Sen lisäksi mitä meriliikenteessä käytettävien polttoaineiden valvonnasta säädetään 12 §:ssä, Tulli valvoo meriliikenteessä käytettävien polttoaineiden rikkipitoisuusvaatimusten noudattamista polttoaineen toimituksen yhteydessä sellaisten Suomeen rekisteröityneiden toimittajien osalta, joiden on osoitettu toimittaneen edellisten 12 kuukauden aikana vähintään kolme kertaa polttoainetta, joka ei ole polttoaineen luovutustodistuksen eritelmien mukaista. Tulli analysoi näytteet ja raportoi tuloksista Liikenne- ja viestintävirastolle.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun polttoaineen toimittajan on ilmoitettava Tullille jokaisesta polttoaineen toimituksesta alukselle vähintään 24 tuntia ennen suunniteltua toimitusta.

Rajavartiolaitoksen Tullille antamasta virka-avusta säädetään rajavartiolain (578/2005) 77 §:ssä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun polttoaineen toimittajan on korvattava näytteenotosta ja analysoinnista viranomaisille aiheutuneet kustannukset.

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2021 vp

13 §

Meriliikenteessä käytettäviä polttoaineita koskeva raportointi ja tietojenvaihto

Meriliikenteessä käytettävien polttoaineiden valmistajilla, myyjillä ja maahantuojilla on velvollisuus antaa tietoja Liikenne- ja viestintävirastolle Suomessa markkinoille saatettujen meriliikenteen polttoaineiden saatavuudesta ja laadusta siten kuin MARPOL-yleissopimuksen VI liitteessä ja Euroopan unionin säädöksissä määrätään.

Liikenne- ja viestintävirasto pitää yllä yleisesti saatavilla olevaa rekisteriä meriliikenteessä käytettävien polttoaineiden paikallisista toimittajista.

Liikenne- ja viestintävirasto raportoi meriliikenteessä käytettävistä polttoaineista Euroopan komissiolle ja Kansainväliselle merenkulkujärjestölle sekä vastaa meriliikenteessä käytettäviä polttoaineita koskevasta tietojenvaihdosta siten kuin MARPOL-yleissopimuksen VI liitteessä ja Euroopan unionin säädöksissä määrätään.

14 §

Määräaikainen poikkeus polttoaineen laatuvaatimuksesta

Ympäristöministeriö voi kirjallisesta hakemuksesta myöntää määräaikaisen poikkeuksen tämän luvun mukaisesta polttoaineen laatuvaatimuksesta MARPOL-yleissopimuksen VI liitteessä määrätyillä ja Euroopan unionin säädöksissä säädetyillä perusteilla. Poikkeus on voimassa enintään kuusi kuukautta kerrallaan.

15 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa MARPOL-yleissopimuksen VI liitteen, Helsingin sopimuksen ja Suomen muiden kansainvälisten velvoitteiden sekä Euroopan unionin säädösten täytäntöön panemiseksi tarkempia säännöksiä Suomen vesialueella ja talousvyöhykkeellä sekä suomalaisten alusten osalta myös Suomen aluevesien ja talousvyöhykkeen ulkopuolella tämän luvun:

- 1) 1 §:ssä tarkoitetuista päästökiellosta ja päästörajoituksesta;
- 2) 2 §:ssä tarkoitetuista päästökiellosta ja päästörajoituksesta;
- 3) 5 §:ssä tarkoitetuista aluksella käytettävien moottoreiden päästövaatimuksista ja moottoreissa käytettävistä pakokaasujen puhdistuslaitteista ja puhdistusmenetelmistä sekä pakokaasujen puhdistuslaitteiden käytöstä aiheutuvista päästöistä veteen;
- 4) 5 §:ssä tarkoitetuista alusten moottoreiden sekä pakokaasujen puhdistuslaitteiden ja puhdistusmenetelmien vaatimustenmukaisuudesta myönnettävistä poikkeuksista;
- 5) 6 §:ssä tarkoitettua IAPP-todistuskirjasta;
- 6) 7–9 §:ssä tarkoitetuista aluksilla käytettävän polttoaineen laatuvaatimuksista, polttoaineen laadun määrittämisestä, polttoaineen luovutustodistuksesta ja sen antamisesta sekä näihin liittyvän tarkkailun ja valvonnan järjestämisestä;
- 7) 9 a §:ssä tarkoitetuista päästönvähentämismenetelmistä ja niiden hyväksymisestä;
- 8) 10 §:ssä tarkoitettua uuden päästöjä vähentämisteknologian koekäytöstä;

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2021 vp

9) 11 §:ssä tarkoitetuista aineista, joiden poltto on kielletty Suomen talousvyöhykkeellä ja suomalaisella aluksella myös Suomen aluevesien ja talousvyöhykkeen ulkopuolella;

10) 10 ja 13 §:ssä tarkoitettua toiminnanharjoittajan velvollisuudesta luovuttaa tietoja polttoaineen määristä ja laadusta, rikkipitoisuudesta ja päästöjen vähentämisteknologian koekäytön tuloksista tämän luvun mukaisten velvoitteiden täyttämiseksi;

11) 12 ja 12 a §:ssä tarkoitettua näytteiden otosta ja analysoinnista;

12) 12 ja 12 a §:ssä tarkoitettua tietojen raportoinnista Liikenne- ja viestintävirastolle; sekä

13) 14 §:ssä tarkoitettua polttoaineen laatuvaatimuksista myönnettävän määräaikaisen poikkeuksen tarkemmista perusteista.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään myös, mille viranomaiselle 1 momentin 10 kohdassa tarkoitettut tiedot annetaan.

Liikenne- ja viestintävirasto voi MARPOL-yleissopimuksen VI liitteen, Helsingin sopimuksen tai Euroopan unionin säädösten täytäntöön panemiseksi antaa teknisiä määräyksiä Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä sekä suomalaisten alusten osalta myös Suomen aluevesien ja talousvyöhykkeen ulkopuolella tämän luvun:

1) 5 §:n 3 momentissa tarkoitetuista moottoreiden ja pakokaasujen puhdistuslaitteiden ja puhdistusmenetelmien vaatimustenmukaisuudesta myönnettävistä tietyn laitteen, aineen, välineen tai kojeen tehokkuuteen perustuvista samanarvoisuuksista;

2) 9 §:n 2 momentissa tarkoitetuista merkinnöistä aluksen laivapäiväkirjaan ja öljypäiväkirjaan.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua tarkemmat säännökset ja 2 momentissa tarkoitettua tekniset määräykset voidaan ulottaa koskemaan myös sisävesialueella ja kotimaanliikenteessä purjehtivia aluksia.

7 a luku

Alusten energiatehokkuus

1 §

Aluksen energiatehokkuutta koskevat vaatimukset

Alukselle tulee laskea saavutettu energiatehokkuutta mittaavan suunnitteluindeksin arvo MARPOL-yleissopimuksen VI liitteen vaatimusten mukaisesti.

Aluksen saavutetun energiatehokkuutta mittaavan suunnitteluindeksin arvon tulee olla MARPOL-yleissopimuksen VI liitteen vaatimusten mukainen.

2 §

SEEMP-suunnitelma

Aluksella, jonka bruttovetoisuus on vähintään 400, on oltava MARPOL-yleissopimuksen VI liitteen mukainen energiatehokkuuden hallintasuunnitelma (*SEEMP-suunnitelma*). Suunnitelma voi olla osa aluksen turvallisuusjohtamisjärjestelmää.

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2021 vp

2 a §

Alusten polttoaineen kulutusta koskevasta tiedonkeruujärjestelmästä johtuvat muutokset SEEMP-suunnitelmaan

Aluksen, jonka bruttovetoisuus on vähintään 5 000, on kerättävä Kansainvälisen merenkulkujärjestön alusten polttoaineen kulutusta koskevaan tietokantaan toimitettavat tiedot kalenterivuodesta 2019 alkaen siten kuin MARPOL-yleissopimuksen VI liitteessä määrätään.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun aluksen SEEMP-suunnitelmassa on oltava vuoden 2018 loppuun mennessä MARPOL-yleissopimuksen VI liitteen mukainen kuvaus siitä menetelmästä, jota käytetään polttoaineen kulutusta koskevien tietojen keruuseen, sekä kuvaus niistä menettelyistä, joita käytetään tietojen ilmoittamiseen toimivaltaiselle viranomaiselle tai hyväksytylle luokituslaitokselle.

Liikenne- ja viestintävirasto tai hyväksytty luokituslaitos varmistaa, että 1 momentissa tarkoitetun aluksen SEEMP-suunnitelma on MARPOL-yleissopimuksen VI liitteen vaatimusten mukainen, ja antaa alukselle vaatimustenmukaisuudesta vahvistuksen, jota on säilytettävä aluksella.

2 b §

Toimitettavat tiedot

Edellä 2 a §:n 1 momentissa tarkoitetun aluksen on koottava polttoaineen kulutusta koskevat yhdistetyt tiedot ja toimitettava ne Liikenne- ja viestintävirastolle tai hyväksytylle luokituslaitokselle MARPOL-yleissopimuksen VI liitteen mukaisesti. Edellä tarkoitetut tiedot on:

1) koottava kunkin kalenterivuoden lopussa ja toimitettava kolmen kuukauden kuluessa kyseisen kalenterivuoden päättymisestä; tai

2) koottava ja toimitettava aluksen siirtopäivänä tai niin pian sen jälkeen kuin se käytännössä on mahdollista, jos alus siirretään kesken kalenterivuoden hallinnolta toiselle, yhtiöltä toiselle tai hallinnolta ja yhtiöltä toiselle.

Aluksen on toimitettava alusten polttoaineen kulutusta koskevaan tietokantaan toimitettavien tietojen perustana olevat eritellyt tiedot pyydettyä Liikenne- ja viestintävirastolle tai hyväksytylle luokituslaitokselle ja muissa kuin 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa pidettävä ne helposti saatavilla vähintään 12 kuukauden ajan kyseisen kalenterivuoden lopusta siten kuin MARPOL-yleissopimuksen VI liitteessä määrätään.

Polttoaineen kulutusta koskevat tiedot on todennettava.

Liikenne- ja viestintävirasto tai hyväksytty luokituslaitos toimittaa todennetut tiedot Kansainvälisen merenkulkujärjestön alusten polttoaineen kulutusta koskevaan tietokantaan. Virasto varmistaa, että alusten polttoaineen kulutusta koskevat todennetut tiedot toimitetaan Kansainväliselle merenkulkujärjestölle viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun alukselle on annettu vaatimustenmukaisuusvakuutus siten kuin MARPOL-yleissopimuksen VI liitteessä määrätään.

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2021 vp

2 c §

Vaatimustenmukaisuusvakuutus

Liikenne- ja viestintävirasto tai hyväksytty luokituslaitos antaa polttoaineen kulutusta koskevat tiedot saatuaan alukselle vaatimustenmukaisuusvakuutuksen edellyttäen, että tiedot on ilmoitettu MARPOL-yleissopimuksen VI liitteen mukaisesti. Vaatimustenmukaisuusvakuutus on annettava:

- 1) viiden kuukauden kuluessa kalenterivuoden alusta; tai
- 2) viipymättä, jos kyseessä on 2 b §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu tilanne.

Vaatimustenmukaisuusvakuutus on voimassa sen kalenterivuoden, jona se on annettu, sitä seuraavan kalenterivuoden sekä kolmannen kalenterivuoden viisi ensimmäistä kuukautta. Vaatimustenmukaisuusvakuutusta on säilytettävä aluksella koko sen voimassaoloajan.

3 §

IEE-todistuskirja

Kansainvälisessä liikenteessä olevalla aluksella, jonka bruttovetoisuus on vähintään 400, on oltava MARPOL-yleissopimuksen VI liitteen mukainen kansainvälinen energiatehokkuustodistuskirja (*IEE-todistuskirja*), jonka mukaan alus täyttää mainitun liitteen määräykset.

Liikenne- ja viestintävirasto tai hyväksytty luokituslaitos antaa kirjallisesta hakemuksesta suomalaisen aluksen IEE-todistuskirjan edellyttäen, että alus täyttää MARPOL-yleissopimuksen VI liitteen vaatimukset. Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa ulkomaisen aluksen IEE-todistuskirjan aluksen lippuvaltion pyynnöstä. Todistuskirja annetaan määräajaksi ja enintään viideksi vuodeksi kerrallaan.

4 §

Poikkeukset aluksen energiatehokkuutta koskeviin vaatimuksiin

Liikenne- ja viestintävirasto päättää MARPOL-yleissopimuksen VI liitteen 19 säännön mukaisista poikkeuksista aluksen energiatehokkuutta koskeviin vaatimuksiin.

5 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa MARPOL-yleissopimuksen VI liitteen, Helsingin sopimuksen ja Suomen muiden kansainvälisten velvoitteiden sekä Euroopan unionin säädösten täytäntöön panemiseksi tarkempia säännöksiä Suomen vesialueella ja talousvyöhykkeellä sekä suomalaisten alusten osalta myös Suomen aluevesien ja talousvyöhykkeen ulkopuolella tämän luvun:

- 1) 1 §:ssä tarkoitetun aluksen energiatehokkuutta mittaavan suunnitteluindeksin vaatimustenmukaisuuden valvonnan järjestämisestä;
- 2) 4 §:ssä tarkoitetuista poikkeuksista aluksen energiatehokkuutta koskeviin vaatimuksiin.

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2021 vp

Liikenne- ja viestintävirasto voi MARPOL-yleissopimuksen VI liitteen, Helsingin sopimuksen tai Euroopan unionin säädösten täytäntöön panemiseksi antaa teknisiä määräyksiä Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä sekä suomalaisten alusten osalta myös Suomen aluevesien ja talousvyöhykkeen ulkopuolella:

- 1) tämän luvun 1 §:ssä tarkoitetusta aluksen energiatehokkuutta mittaavan suunnitteluindeksin laskennasta;
- 2) SEEMP-suunnitelman laadinnasta;
- 3) IEE-todistuskirjasta;
- 4) tämän luvun 2 b §:n 3 momentissa tarkoitettujen polttoaineen kulutusta koskevien tietojen todentamisesta ja sitä koskevista menettelyistä.

8 luku

Aluksen tavanomaisesta toiminnasta aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ehkäisemistä koskevat muut Suomea sitovat kansainväliset velvoitteet

4 §

Painolastivesiyleissopimuksen ja painolastivesiä koskevien säännösten soveltaminen

Painolastivesiyleissopimusta ja painolastivesiä koskevia tämän luvun säännöksiä ei sovelleta:

- 1) huviveneisiin, joiden kokonaispituus on alle 50 metriä ja painolastiveden enimmäistilavuus kahdeksan kuutiometriä;
- 2) aluksiin, joita käytetään etupäässä meripelastukseen ja joiden kokonaispituus on alle 50 metriä ja painolastiveden enimmäistilavuus kahdeksan kuutiometriä;
- 3) Rajavartiolaitoksen aluksiin;
- 4) aluksiin, jotka liikennöivät ainoastaan Suomen vesialueella tai talousvyöhykkeellä;
- 5) ennen vuotta 1990 rakennettuihin aluksiin, jotka tuottavat Väylävirastolle jäämurtopalveluja sopimusperusteisesti, eikä aluksiin, jotka tuottavat Väylävirastolle jäämurtopalveluja valtiosopimusperusteisesti.

9 luku

Jätteiden vastaanottojärjestelyt satamassa

1 §

Satamassa olevat jätteiden vastaanottolaitteet

Sataman pitäjän on huolehdittava siitä, että satamassa on riittävät vastaanottolaitteet, joihin voidaan ottaa vastaan kyseistä satamaa tavanomaisesti käyttävistä aluksista peräisin olevat jätteet, ottaen huomioon:

- 1) sataman käyttäjien toiminnalliset tarpeet;
- 2) sataman koon ja maantieteellisen sijainnin;

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2021 vp

- 3) satamassa käyvien alusten tyyppin; ja
- 4) 10 luvun 5 §:ssä säädetty mahdolliset vapautukset.

Sataman pitäjän on huolehdittava, että satamassa on erilliset vastaanottolaitteet ainakin seuraaville jätteille:

- 1) öljypitoiset jätteet;
- 2) haitallisia nestemäisiä aineita sisältävät jätteet;
- 3) käymäläjätevedet;
- 4) käytetyt paristot ja akut;
- 5) sähkö- ja elektroniikkaromu;
- 6) biojäte;
- 7) kuitupakkausjäte;
- 8) muovipakkausjäte;
- 9) lasipakkausjäte;
- 10) metallipakkausjäte ja muu pienikokoinen metallijäte;
- 11) muut kuin 4—10 kohdassa tarkoitetut kiinteät jätteet;
- 12) pakokaasujen puhdistusjätteet, joiden päästäminen ympäristöön on MARPOL-yleissopimuksen VI liitteen mukaan kiellettyä.

Edellä 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen haitallisten nestemäisten aineiden vastaanottolaitteiden hankkimisesta ja käytöstä sekä kertyvien jätteiden ja seosten kuljetuksesta ja käsittelystä vastaa kuljetettavan aineen maahantuoja tai muu vastaanottaja taikka viejä tai muu lähettäjä.

Mitä edellä 2 momentissa säädetään jätteiden vastaanottolaitteista, ei koske satamia, jotka palvelevat yksinomaan kotimaanliikenteessä toimivia kantavuudeltaan alle 1350 tonnin matkustajaluksia.

Sataman pitäjän on varmistettava, että satamassa olevat vastaanottolaitteet toimivat moitteettomasti, ja korjattava toimimattomat tai epäkunnossa olevat laitteet viivytyksettä.

3 §

Jätteiden vastaanottojärjestelyt kalastussatamassa

Mitä 1 §:n 2 momentissa säädetään jätteiden vastaanottolaitteista, ei koske satamia, jotka ovat pääasiassa 1 luvun 2 §:n 22 kohdassa tarkoitettujen kalastusalusten käytössä (*kalastussatama*).

4 §

Jätteiden vastaanottojärjestelyt huvivenesatamassa

Mitä 1 §:n 2 momentissa säädetään jätteiden vastaanottolaitteista, ei koske huvivenesatamia.

Huvivenesataman pitäjän on huolehdittava siitä, että huvivenesatamassa on riittävät erilliset vastaanottolaitteet vähintään käymäläjätevesille ja sekalaiselle yhdyskuntajätteelle.

Huvivenesataman, jossa alukset ovat kiinnittyneinä pääsääntöisesti pidempään kuin kolme yötä, pitäjän on kuitenkin huolehdittava siitä, että huvivenesatamassa on riittävät erilliset vastaanottolaitteet ainakin seuraaville jätelajeille:

- 1) öljypitoiset jätteet;
- 2) käymäläjätevedet;
- 3) sekalainen yhdyskuntajäte;

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2021 vp

4) vaaralliset jätteet.

Poiketen siitä, mitä 2 ja 3 momentissa sekä 1 §:n 1 momentissa säädetään, huvivenesataman pitäjä voi järjestää jätteiden vastaanoton sopimalla kohtuullisella etäisyydellä lähialueella olevan vastaanottolaitteen käyttöoikeudesta. Tällöin huvivenesatamassa on oltava sen käyttäjien helposti saatavilla tieto tällaisesta järjestelystä sekä kyseisen vastaanottolaitteiston sijainnista ja aukioloajoista. Huvivenesataman jätteiden vastaanottoa mitoitettaessa on myös otettava huomioon toisista huvivenesatamista tulevat käyttäjät.

5 §

Sataman jätehuoltosuunnitelma

Sataman pitäjän on laadittava sataman jätehuoltosuunnitelma aluksista peräisin olevien jätteiden jätehuollon järjestämisestä satamassa.

Sataman jätehuoltosuunnitelmassa on kuvattava aluksista peräisin olevien jätteiden vastaanotto, keräys, varastointi, käsittely ja hyödyntäminen sekä muu jätehuolto. Jätehuoltosuunnitelmassa on lisäksi kuvattava aluksilta perittävien maksujen suuruus ja laskentaperusteet. Jätehuoltosuunnitelmassa on kuvattava aluksilta peräisin olevien jätteiden jätehuollossa noudatettavat turvallisuustoimenpiteet, ellei niitä ole kuvattu muussa sataman toimintaa koskevassa toimivaltainen viranomaisten hyväksymässä suunnitelmassa. Sataman jätehuoltosuunnitelmaa laadittaessa on otettava huomioon sataman koko ja luonne sekä satamaa käyttävät alustyyppit.

Jos huvivenesatamalla on 4 §:n 3 momentissa tarkoitettu sopimus vastaanottolaitteen käyttöoikeudesta, on tämän sopimuksen sisältö kuvattava sataman jätehuoltosuunnitelmassa.

Satama voi tehdä toisen samalla maantieteellisellä alueella sijaitsevan sataman kanssa yhteisen jätehuoltosuunnitelman, jossa määritetään vastaanottolaitteiden tarve ja saatavuus kunkin sataman osalta erikseen.

Satamassa on noudatettava jätehuoltosuunnitelmaa sen jälkeen, kun se on hyväksytty. Lisäksi jätehuollon toteuttamiseksi tarpeellisia toimia ja vastaanottolaitteiden kuntoa on seurattava, havaitut puutteet korjattava viivytyksettä ja jätehuollon toimia jatkuvasti kehitettävä.

6 §

Sataman jätehuoltosuunnitelman hyväksyminen

Sataman jätehuoltosuunnitelma on esitettävä arvioitavaksi ja hyväksyttäväksi sille elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, jonka toimialueella satama sijaitsee. Huvivenesataman ja sellaisen kalastussataman, johon vuosittain purettu saalismäärä on alle 20 000 kilogrammaa, jätehuoltosuunnitelma on kuitenkin esitettävä arvioitavaksi ja hyväksyttäväksi sen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, jonka alueella huvivenesatama sijaitsee.

Sataman pitäjän on päivitettävä ja esitettävä jätehuoltosuunnitelma 1 momentin mukaan toimivaltaisen viranomaisen arvioitavaksi ja hyväksyttäväksi vähintään viiden vuoden välein. Lisäksi suunnitelma on päivitettävä ja esitettävä toimivaltaisen viranomaisen arvioitavaksi ja hyväksyttäväksi, jos sataman toiminta tai satamaan jätettävien jätteiden laatu, määrä tai jätehuolto muuttuu merkittävästi.

Sataman jätehuoltosuunnitelma on hyväksyttävä, jos jätteiden vastaanotto ja vastaanottolaitteet täyttävät tämän luvun ja 10 luvun sekä niiden nojalla annettujen säännösten vaatimukset.

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2021 vp

Toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tai kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi jätehuoltosuunnitelmaa hyväksyessään antaa määräyksiä tarvittavista vastaanottolaitteista ja siitä, millä kielillä tiedot on annettava satamaa käyttävien alusten jätehuollosta vastaaville ja heidän edustajilleen, sekä muista suunnitelman toteuttamisen kannalta tarpeellisista seikoista.

Kun sataman jätehuoltosuunnitelma on hyväksytty, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tai kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on merkittävä suunnitelma ympäristönsuojelulain (527/2014) 222 §:ssä tarkoitettuun ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Sataman jätehuoltosuunnitelman hyväksyvän viranomaisen on lähetettävä sataman pitäjälle ote rekisteriin tehdystä merkinnästä.

7 §

Sataman jätehuoltosuunnitelmasta kuuleminen ja tiedottaminen

Ennen sataman jätehuoltosuunnitelman esittämistä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tai kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen hyväksyttäväksi sataman pitäjän on varattava satamaa käyttävien alusten haltijoille ja käyttäjille sekä heidän edustajilleen, toimivaltaisille viranomaisille sekä muille tahoille, joille jätehuoltosuunnitelmalla voi olla vaikutusta, tilaisuus lausua mielipiteensä sataman jätehuoltosuunnitelmasta ja sen tarkistamisesta. Jätehuoltosuunnitelman luonnos on pidettävä nähtävillä ennen sen esittämistä hyväksyttäväksi sataman pitäjän toimipaikassa ja muulla tarkoituksenmukaisella tavalla vähintään 14 päivän ajan sataman toiminta-aikana. Sataman pitäjän on ilmoitettava nähtävillä pitämisestä sataman käyttäjille ja muille tahoille ilmoitustaulullaan, sähköistä tiedonvälitystä apuna käyttäen, kirjeitse tai joillain muulla tiedon antamiseen soveltuvalla tarkoituksenmukaisella tavalla.

Sataman pitäjän tulee saattaa satamaa käyttävien alusten jätehuollosta vastaavien ja heidän edustajiensa saataville seuraavat sataman jätehuoltojärjestelyitä koskevat ajantasaiset tiedot sähköisesti ja siten, että kaikki sataman merkittävät käyttäjäryhmät saavat niistä tiedon:

- 1) satamassa olevien jätteiden vastaanottolaitteiden sijainti kunkin laituripaikan osalta ja niiden mahdolliset aukioloajat;
- 2) luettelo aluksilta peräisin olevasta jätteestä, jonka jätehuollosta satama vastaa;
- 3) luettelo yhteyspisteistä, satamassa olevista jätteiden vastaanottolaitteista vastaavista toiminnoista ja tarjolla olevista palveluista;
- 4) kuvaus jätteenhoitoimenettelyistä; ja
- 5) kuvaus maksujärjestelmästä mukaan lukien maksujen määräytymisen periaatteet ja hinnat.

Sataman, joka on merkitty alusliikennepalvelulain 20 a §:ssä tarkoitettuun merenkulun tiedonhallintajärjestelmään, pitäjän on lisäksi ilmoitettava 2 momentissa tarkoitettut tiedot seurantadirektiivissä tarkoitettuun unionin merenkulun tiedonvaihtojärjestelmään.

8 §

Tarpeettoman viivytyksen välttäminen

Edellä 1 §:ssä tarkoitettu aluksilta peräisin olevien jätteiden vastaanotto on järjestettävä siten, ettei aluksille tai muille jätteiden jättämiseen tai vastaanottoon osallistuville osapuolille aiheudu tarpeetonta viivytystä.

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2021 vp

Aluksen liikenteenharjoittaja tai omistaja tai muu jätteiden jättämiseen tai vastaanottoon osallistunut on oikeutettu korvaukseen tarpeettomasta viivytyksestä sille aiheutuneesta vahingosta siten kuin vahingonkorvauslaissa (412/1974) säädetään.

9 §

Satamien jätteiden vastaanottolaitteissa olevista puutteista ilmoittaminen

Liikenne- ja viestintäviraston on ilmoitettava suomalaisen sataman väitetyistä puutteista Kansainväliselle merenkulkujärjestölle siten kuin alusjätedirektiivissä säädetään, kun on kyse toisen Kansainvälisen merenkulkujärjestön jäsenvaltion ilmoittamasta suomalaisen sataman jätteiden vastaanottolaitteiden väitetyistä puutteista. Liikenne- ja viestintäviraston on ilmoitettava Suomen ulkopuolella sijaitsevien satamien jätteiden vastaanottolaitteiden väitetyistä puutteista satamavaltion viranomaisille ja Kansainväliselle merenkulkujärjestölle siten kuin alusjätedirektiivissä säädetään.

10 §

Kalastustoimien aikana havaspyydyksiin kertyvän jätteen tilavuutta ja määriä koskevien tietojen kerääminen ja toimittaminen

Luonnonvarakeskuksen on kerättävä kalastustoimien aikana havaspyydyksiin kertyvän jätteen tilavuutta ja määriä koskevia seurantatietoja ja toimitettava tiedot Euroopan komissiolle.

11 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa MARPOL-yleissopimuksen, Helsingin sopimuksen ja Suomen muiden kansainvälisten velvoitteiden sekä Euroopan unionin ja tämän lain säännösten täytäntöön panemiseksi tarkempia säännöksiä tämän luvun:

- 1) 1 §:ssä tarkoitetuista satamassa olevista vastaanottolaitteista;
- 2) 2 §:ssä tarkoitetuista jätteiden vastaanottojärjestelyistä korjaussatamassa;
- 3) 3 §:ssä tarkoitetuista jätteiden vastaanottojärjestelyistä kalastussatamassa;
- 4) 4 §:ssä tarkoitetuista jätteiden vastaanottojärjestelyistä huvivenesatamassa;
- 5) 5 §:ssä tarkoitetun sataman jätehuoltosuunnitelman rakenteesta ja sisällöstä;
- 6) 7 §:n 2 momentissa tarkoitetuista tiedoista tiedottamisesta ja niiden mainitun pykälän 3 momentissa tarkoitetusta ilmoittamisesta; ja
- 7) 10 §:ssä tarkoitetun kalastustoimien aikana havaspyydyksiin kertyvän jätteen tilavuutta ja määriä koskevien seurantatietojen keräämistä koskevista menetelmistä ja raportoinnin muodosta.

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2021 vp

10 luku

Jätteiden jättäminen satamaan

1 §

Velvollisuus jättää alukselta peräisin olevat jätteet

Suomalaisen aluksen, joka saapuu Itämeren tai Euroopan unionin alueella olevaan satamaan, ja muun kuin suomalaisen aluksen, joka saapuu Suomen alueella olevaan satamaan, on ennen kuin alus lähtee satamasta jätettävä satamassa oleviin jätteiden vastaanottolaitteisiin kaikki alukselta peräisin olevat jätteet MARPOL-yleissopimukseen perustuvien purkumääräysten mukaisesti.

Jos huvivenesatamassa ei ole vastaanottolaitetta, huviveneestä peräisin olevat jätteet tulee jättää vastaanottolaitteeseen, jonka käytöstä sataman pitäjä on 9 luvun 4 §:n 4 momentin mukaisesti sopinut.

Edellä 1 momentista poiketen alus voi jatkaa matkaansa seuraavaan käyntisatamaan toimittamatta jätteitä, jos:

- 1) aluksella on riittävät erilliset varastotilat kaikelle alukselle kertyneelle ja aiotun matkan aikana ennen seuraavaan käyntisatamaan saapumista kertyvälle jätteelle;
- 2) alus käy vain sataman ankkurointialueella ja on siellä alle 24 tuntia; tai
- 3) alus käy vain sataman ankkurointialueella ja sääolosuhteet ovat epäsuotuisat.

Edellä 3 momentissa säädetyn estämättä Liikenne- ja viestintävirasto voi edellyttää, että alukselta toimitetaan kaikki jätteet satamaan ennen aluksen lähtöä satamasta, jos saatavilla olevien tietojen perusteella ei voida todeta, että aluksen seuraavassa käyntisatamassa on riittävät vastaanottolaitteet, tai seuraava käyntisatama ei ole tiedossa.

Aluksen päällikkö vastaa siitä, että aluksella noudatetaan tässä luvussa ja sen nojalla säädettyjä velvollisuuksia.

2 §

Jätteiden ennakoilmoitus

Suomen alueella olevaan satamaan saapuvan seurantadirektiivin soveltamisalaan kuuluvan aluksen päällikön tai tämän tehtävään valtuuttaman henkilön on annettava tulosataman pitäjälle alukselta peräisin olevia jätteitä koskeva alusjätedirektiivin liitteen 2 mukainen jätteiden ennakoilmoitus käyttäen alusliikennepalvelulain 20 a §:ssä tarkoitettua merenkulun tiedonhallintajärjestelmää. Ilmoitus on annettava vähintään 24 tuntia ennen satamaan saapumista tai välittömästi edellisestä satamasta lähdettäessä, jos matka-aika on alle 24 tuntia. Jos aluksen lopullinen tulosatama selviää alle 24 tuntia ennen kyseiseen satamaan saapumista, ilmoitus on annettava välittömästi lopullisen tulosataman selvittyä. Tiedot on pidettävä aluksella sähköisessä muodossa vähintään seuraavaan käyntisatamaan asti, ja ne on pyynnöstä esitettävä Euroopan unionin jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei koske aluksia, jotka käyvät vain sataman ankkurointipaikalla, eikä satamapalveluasetuksessa tarkoitettuja satamapalveluissa käytettäviä aluksia.

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2021 vp

3 §

Jätteen toimittamista koskeva tosite

Sataman, johon jäte on toimitettu, vastaanottolaitteista vastaavan toimijan on täytettävä ja toimitettava aluksen päällikölle ilman aiheutonta viivytystä jätteen toimittamista koskeva tosite. Tositteeseen on sisällytettävä alusjätedirektiivin liitteessä 3 luetellut tiedot.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua vaatimusta ei sovelleta satamiin, jotka voivat vastaanottaa ainoastaan kantavuudeltaan alle 1 350 tonnin aluksia ja joissa on miehittämättömät vastaanottolaitteet. Sataman on jätehuoltosuunnitelman hyväksymisen yhteydessä ilmoitettava, jos se täyttää poikkeuksen edellytykset. Tällöin sataman jätehuoltosuunnitelman hyväksyvän viranomaisen on ilmoitettava sataman nimi ja sijainti seurantadirektiivissä tarkoitettua unionin merenkulun tiedonvaihtojärjestelmää käyttäen. Tiedot on ilmoitettava vain niiden satamien osalta, joissa käy seurantadirektiivin soveltamisalaan kuuluvia aluksia.

Seurantadirektiivin soveltamisalaan kuuluvan aluksen päällikön tai hänen tehtävään valtuuttamansa on ennen satamasta lähtöä tai heti jätteiden toimittamista koskevan tositteeseen saatuaan ilmoitettava tositteeseen sisältyvät tiedot alusliikennepalvelulain 20 a §:ssä tarkoitettua merenkulun tiedonhallintajärjestelmää käyttäen. Jätteiden toimittamista koskevan tositteeseen sisältyvien tietojen on oltava saatavilla seurantadirektiivin soveltamisalaan kuuluvalla aluksella vähintään kahden vuoden ajan yhdessä asiaa koskevan öljy-, lasti- tai jätöpäiväkirjan tai jätehuoltosuunnitelman kanssa, ja ne on pyynnöstä esitettävä Euroopan unionin jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle.

Mitä edellä 1 ja 3 momentissa säädetään, ei sovelleta satamapalveluasetuksessa tarkoitettuihin satamapalveluissa käytettäviin aluksiin.

4 §

Alukselta peräisin olevista jätteistä perittävät maksut

Sataman pitäjä perii jätehuollosta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi maksun jokaiselta satamassa käyvältä alukselta siitä riippumatta, jättääkö alus satamaan jätettä vai ei tai kuinka paljon jätettä alus jättää satamaan. Maksun tulee kattaa välilliset hallintokustannukset ja seuraavien alusjätteiden jätehuollon kustannukset:

- 1) öljypitoiset jätteet lastijäämiä lukuun ottamatta;
- 2) käymäläjätevedet; ja
- 3) kiinteät jätteet mukaan lukien kalastustoimien aikana havaspyydyksiin kertyvä jäte lastijäämiä lukuun ottamatta.

Jätetyn jätteen lajien ja määrän perusteella peritään kuitenkin maksu:

- 1) 1 momentissa tarkoitettujen jätteiden jättämisestä aiheutuneista kustannuksista, jos toimitettu jätemäärä ylittää 6 §:n nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa tarkoitetun erillisen varastotilan enimmäiskapasiteetin;

- 2) pakokaasujen puhdistusjärjestelmistä peräisin olevasta jätteestä; ja

- 3) siitä osasta kustannuksia, jota ei kateta 1 momentin mukaan perittävällä maksulla.

Maksujen on oltava kohtuullisia ja niiden on perustuttava satamassa käytössä olevien laitteiden aiheuttamiin kustannuksiin ja satamassa tarjottaviin palveluihin. Sataman pitäjän on ilmoitettava alukselta perittävän maksun määrä ja laskentaperusteet. Maksut voivat vaihdella:

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2021 vp

- 1) alustyyppin, alusluokan tai aluksen kokoluokan mukaan;
- 2) jos palveluja tarjotaan sataman tavanomaisten aukioloaikojen ulkopuolella; tai
- 3) jätteen vaarallisuuden mukaan.

Maksuista on myönnettävä alennusta, jos kyseessä on lähimerenkulussa toimiva alus tai aluksella käytetään laitteita, menetelmiä tai sellaista hyvälaatuista polttoainetta, jonka ansiosta aluksen maihin jättämisen jätteen määrä on tavallista vähäisempi tai jäte on hyödynnettävissä.

Maksut voivat sisältyä aluksilta perittävään satamamaksuun tai muuhun sataman käyttöoikeudesta perittävään maksuun.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua maksua ei peritä niiltä aluksilta, jotka Liikenne- ja viestintävirasto on 5 §:n nojalla vapauttanut alukselta peräisin olevien jätteiden jättöpakosta, satamapalveluasetuksessa tarkoitetuilta satamapalveluissa käytettäviltä aluksilta eikä aluksilta, jotka käyvät vain sataman ankkurointipaikalla.

5 §

Vapautus jätteiden jättöpakosta, ilmoitusvelvollisuudesta ja maksuista

Liikenne- ja viestintävirasto voi kirjallisesta hakemuksesta myöntää alukselle 1 §:ssä tarkoitettua alukselta peräisin olevien jätteiden jättöpakkoa, 2 §:ssä tarkoitettua alusjätteistä ja lastijäämistä ilmoittamista ja 4 §:ssä tarkoitettua alukselta peräisin olevista jätteistä perittävää maksua koskevan vapautuksen sen reitin varrella oleviin suomalaisiin satamiin. Vapautuksen myöntämisen edellytyksenä on, että:

1) alus on liikenteessä, joka perustuu julkaistuun tai suunniteltuun luetteloon lähtö- ja saapumisaikoista yksilöityjen satamien välillä tai toistuviin liikennöintiaikoihin, jotka muodostavat aikataulun;

2) alus tekee vähintään kerran kahdessa viikossa toistuvia samanlaisia matkoja yksilöityjen satamien välillä tai sellaisten matkojen sarjoja, jotka alkavat samasta satamasta kuin mihin ne päättyvät ilman, että alus käy välillä muussa satamassa;

3) aluksella on pätevän jätehuoltoyrityksen tai sataman kanssa jätehuoltosopimus, jolle satama on antanut hyväksyntänsä ja joka on ilmoitettu kaikille aluksen reitillä oleville satamille, sekä jätteen toimittamisen todentavat tositteet; ja

4) järjestelyllä ei ole kielteisiä vaikutuksia meriympäristölle, meriturvallisuudelle, terveydelle eikä asumis- tai työoloille aluksilla.

Vapautus myönnetään määräajaksi ja enintään viideksi vuodeksi kerrallaan.

Liikenne- ja viestintäviraston on toimitettava 1 momentin mukaisesti vapautetulle alukselle alusjätedirektiivin liitteen 5 mukainen vapautustodistus. Liikenne- ja viestintäviraston on ilmoitettava myönnetystä vapautuksesta aluksen reitillä oleville satamille ja muille satamille, joita päätös koskee. Liikenne- ja viestintäviraston on ilmoitettava vapautustodistuksen tiedot myös käyttäen alusliikennepalvelulain 20 a §:ssä tarkoitettua merenkulun tiedonhallintajärjestelmää.

Vaikka alukselle olisi myönnetty vapautus, se ei saa jatkaa matkaansa seuraavaan käyntisatamaan, jos aluksella ei ole riittäviä erillisiä varastotiloja kaikelle jätteelle, jota on kertynyt ja kertyy aluksen aiotun matkan aikana ennen seuraavaan käyntisatamaan saapumista.

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2021 vp

6 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa MARPOL-yleissopimuksen, Helsingin sopimuksen ja Suomen muiden kansainvälisten velvoitteiden sekä Euroopan unionin säädösten täytäntöön panemiseksi tarkempia säännöksiä:

- 1) tämän luvun 1 §:n 3 momentin 1 kohdassa, 4 §:n 2 momentin 1 kohdassa ja 5 §:n 4 momentissa tarkoitettua riittävästä erillisestä varastotilasta,
- 2) perusteista, joiden mukaan tämän luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua jätteen vaarallisuutta arvioidaan; ja
- 3) perusteista, joiden mukaan alukselle on myönnettävä tämän luvun 4 §:n 4 momentin mukaan alennusta.

11 luku

Aluksen päällikön velvollisuudet vaaratilanteessa

1 §

Öljyvahingosta tai sen vaarasta ilmoittaminen ja välittömiin torjuntatoimiin ryhtyminen

— — — — —

Jos suomalaisen aluksen päällikkö Suomen vesialueella tai Suomen talousvyöhykkeellä havaitsee vedessä öljyä niin suuren määrän, että sen takia sää- ja muut olosuhteet huomioon ottaen uhkaa öljyvahingon vaara, hänen on ilmoitettava havainnosta asianomaiselle meripelastuskeskukselle, meripelastuslohkokeskukselle, hätäkeskukselle tai alusliikennepalvelun tarjoajalle taikka Suomen vesialueen tai talousvyöhykkeen ulkopuolella lähimmän rantavaltion viranomaiselle. Jos aluksen miehistöön tai päällystöön kuuluva tekee vastaavan havainnon, hän on velvollinen ilmoittamaan asiasta aluksen päällikölle.

— — — — —

3 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa MARPOL-yleissopimuksen, Helsingin sopimuksen, Suomen muiden kansainvälisten velvoitteiden tai Euroopan unionin säädösten täytäntöön panemiseksi tarkempia säännöksiä Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä sekä suomalaisten alusten osalta myös Suomen aluevesien ja talousvyöhykkeen ulkopuolella tämän luvun:

- 1) 1 §:ssä tarkoitettua öljyvahingosta ja sen vaarasta ilmoittamisen tavasta; ja
 - 2) 2 §:ssä tarkoitettua muun haitallisen aineen päästöstä ja sen vaarasta ilmoittamisen tavasta.
- — — — —

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2021 vp

12 luku

Valvonta ja hallintopakko

1 §

Valvontaviranomaiset

Tässä laissa tarkoitettuja valvontaviranomaisia ovat Liikenne- ja viestintävirasto, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset, Rajavartiolaitos, Tulli ja poliisi.

2 §

Liikenne- ja viestintäviraston valvontatehtävät

Liikenne- ja viestintävirasto valvoo tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista siltä osin kuin säännökset tai määräykset koskevat:

- 1) alusta ja sen rakennetta sekä lastia;
 - 2) aluksen polttoainetta ja sen laatua;
 - 3) aluksesta ilmaan ja veteen meneviä päästöjä;
 - 4) aluksen suojaamiseen käytettäviä haitallisia kiinnittymisenestojärjestelmiä;
 - 5) aluksen varusteita;
 - 6) aluksen käyttöä;
 - 7) aluksen todistuskirjaa ja muita asiakirjoja;
 - 8) aluksen päällikön ja muun miehistön ilmoitusvelvollisuutta;
 - 9) seurantadirektiivin soveltamisalaan kuuluvien alusten velvollisuutta jättää alukselta peräisin olevat jätteet satamaan ja jätteiden ennakoilmoituksia; ja
 - 10) aluksen painolastivesien ja sedimenttien käsittelyä ja vaihtoa.
-

6 §

Rajavartiolaitoksen valvontatehtävät

Rajavartiolaitos valvoo vesiliikenteen valvonnan yhteydessä Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä seurantadirektiivin soveltamisalan ulkopuolisten alusten 10 luvun 1 §:n mukaista velvollisuutta jättää alukselta peräisin olevat jätteet satamaan.

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2021 vp

8 §

Poliisin valvontatehtävät

Poliisi valvoo vesiliikenteen valvonnan yhteydessä sisävesialueella sekä Suomen aluevesillä seurantadirektiivin soveltamisalan ulkopuolisten alusten 10 luvun 1 §:n mukaista velvollisuutta jättää alukselta peräisin olevat jätteet satamaan.

15 §

Hallintopakko

Liikenne- ja viestintävirasto, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, kunnan ympäristön-suojeluviranomaiset ja Tulli voivat tämän lain mukaiseen toimivaltaansa kuuluvassa asiassa:

- 1) kieltää sitä, joka rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettua asetusta tai määräystä, jatkamasta tai toistamasta säännöksen tai määräyksen vastaista menettelyä;
- 2) määrätä sen, joka rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettua asetusta tai määräystä, täyttämään muulla kuin 1 kohdassa tarkoitetuin tavoin velvollisuutensa;
- 3) määrätä 1 tai 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla menetellyt palauttamaan ympäristö ennalleen tai poistamaan rikkomuksesta ympäristölle aiheutunut haitta.

16 §

Uhkasakko, teettämisuhka ja keskeyttämisuhka

Liikenne- ja viestintävirasto, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, kuntien ympäristön-suojeluviranomaiset ja Tulli voivat asettaa tämän lain nojalla antamansa kiellon tai määräyksen tehosteeksi uhkasakon, teettämisuhan tai keskeyttämisuhan.

17 §

Valvontaviranomaisen toimintavelvollisuus aluksen rikkoessa velvollisuutta jättää jätteet satamaan tai päästäessä ympäristöä pilaavia aineita

Jos Rajavartiolaitos tai Liikenne- ja viestintävirasto havaitsee aluksen päästäneen öljyä tai haitallisia nestemäisiä aineita Suomen vesialueella, talousvyöhykkeellä tai aavalla merellä, mainitun viranomaisen on ilmoitettava havaitsemastaan päästöstä satamalle, jossa alus seuraavaksi käy, ja aluksen lippuvaltiolle sekä pyydettyä aluksen lippuvaltiota ryhtymään toimiin päästön johdosta siten kuin alusjäterikosdirektiivissä säädetään.

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2021 vp

18 §

Raportointi Euroopan komissiolle

Liikenne- ja viestintäviraston on toimitettava Euroopan komissiolle joka kolmas vuosi raportti siitä, miten Suomen toimivaltaiset viranomaiset ovat soveltaneet alusjäterikodirektiiviä.

19 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä Liikenne- ja viestintäviraston, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, Rajavartiolaitoksen, Tullin ja poliisin tehtävistä valvontaviranomaisina ja niiden välisestä työnjaosta.

13 luku

Erinäiset säännökset

1 §

Maksu, palkkiot ja kustannusten korvaaminen

Tässä laissa tarkoitetuista viranomaissuoritteista ja viranomaisen tarkastustoimenpiteistä perittävistä maksuista säädetään valtion maksuperustelaissa (150/1992) ja sen nojalla. Kunnalle perittävän maksun perusteista määrätään kunnan hyväksymässä taksassa. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle 9 luvun 6 §:n mukaan kuuluvista viranomaistehtävistä voidaan periä maksu, jonka perusteen on vastattava valtion maksuperustelaissa säädettyjä perusteita.

3 §

Rangaistussäännökset

Joka muulla tavoin kuin 1 momentissa tarkoitettulla tavalla tahallaan tai huolimattomuudesta toimii vastoin

1) 2 luvun 1 §:n mukaista öljyn, öljypitoisen seoksen tai niihin ominaisuuksiltaan rinnastuvien hiilivetyjen ja muiden niiden kaltaisesti aluksella käytettävien haitallisten aineiden päästökieltoa tai päästörajoitusta,

11) 9 luvun 1—4 §:n mukaista sataman vastaanottolaitteiden järjestämisvelvollisuutta,

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2021 vp

on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *merenkulun ympäristönsuojelurikkomuksesta* sakkoon.

Merenkulun ympäristönsuojelurikkomuksesta tuomitaan myös aluksen omistaja, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö aluskierrätysasetuksen 5 tai 12 artiklassa säädetyn vaarallisten materiaalien luetteloa koskevan velvoitteen sekä meriliikenteessä käytettävien 7 luvun 11 a §:ssä tarkoitettu polttoaineiden toimittaja, joka tahallaan tai huolimattomuudesta on toimittanut polttoainetta, joka ei vastaa pykälässä tarkoitettussa polttoaineen luovutustodistuksessa ilmoitettua eritelmää, tai polttoainenäytteen, jota ei ole otettu siten kuin mainitussa pykälässä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Siirtojen suorittamiselle ja polttoaineen toimittamiselle osoitettuja alueita koskevaa 2 a luvun 2 §:ää sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2022. STS-siirtojen suorittamiselle osoitettuihin alueisiin sovelletaan 2 a luvun 1 §:ää, sellaisena kuin se oli voimassa tämän lain voimaan tullessa, 31 päivään joulukuuta 2021.

Satamassa olevia jätteen vastaanottolaitteisiin, jätteiden vastaanottojärjestelyihin kalastussatamassa ja jätteiden vastaanottojärjestelyihin huvivenesatamassa sovelletaan 30 päivään huhtikuuta 2022 tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Sataman jätehuoltosuunnitelmaan ja sataman jätehuoltosuunnitelman hyväksymiseen sovelletaan 31 päivään joulukuuta 2022 tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Alukselta peräisin olevista jätteistä perittävien maksujen määräytymisen perusteisiin sovelletaan 31 päivään joulukuuta 2021 tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Vapautuksiin jätteiden jättöpakosta, ilmoitusvelvollisuudesta ja maksuista sovelletaan 31 päivään joulukuuta 2022 tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

2.

Laki

aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä annetun lain (1686/2009) 2 §:n 20 ja 45 kohta, 17 §, 29 §:n 3 momentti sekä 91 §:n 12 kohta, sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 20 kohta, 17 § ja 29 §:n 3 momentti laissa 946/2018 sekä 2 §:n 45 kohta laissa 169/2019, sekä

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2021 vp

lisätään 2 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 198/2018, 946/2018, 169/2019 ja 783/2019, uusi 2 a ja 13 b kohta, lakiin uusi 5 a luku ja lakiin siitä lailla 879/2014 kumotun 91 §:n 11 kohdan tilalle uusi 91 §:n 11 kohta seuraavasti:

2 §

Määritelmät

Tässä laissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä ja määräyksissä tarkoitetaan:

2 a) *delegoidulla asetuksella* matkustaja-alusten turvallisuussäännöistä ja -määräyksistä annettun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/45/EY muuttamisesta kotimaanmatkoilla liikennöivien matkustaja-alusten turvallisuusvaatimusten osalta annettua komission delegoitua asetusta (EU) 2020/411;

13 b) *vakavuusdirektiivillä* ro-ro-matkustaja-alusten erityisistä vakavuusvaatimuksista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2003/25/EY;

20) *ro-ro-matkustaja-aluksella* alusta, joka kuljettaa enemmän kuin 12 matkustajaa ja jossa on delegoidun asetuksen liitteessä I olevassa II-2/A/2 säännössä määriteltyjä ro-ro-lastitiloja tai erityistiloja;

45) *perinnealuksella* Museoviraston perinnealusrekisteriin rekisteröityä kotimaanliikenteessä pienimuotoisessa kaupallisessa liikennekäytössä käytettävää historiallista alusta, jonka pituus on vähintään 5,5 metriä ja joka on suunniteltu ennen vuotta 1965;

17 §

Samanarvoisuudet

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa määräyksiä, joilla sallitaan delegoidun asetuksen sääntöjä vastaavien sääntöjen soveltaminen, jos vastaavat säännöt ovat vähintään yhtä tehokkaita kuin delegoidun asetuksen säännöt.

29 §

Vapautukset

Liikenne- ja viestintäviraston on ilmoitettava IMO:lle 1 momentin mukaisista vapautuksista.

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2021 vp

5 a luku

Ro-ro-matkustaja-aluksen vakavuus

34 a §

Ro-ro-matkustaja-alusten erityiset vakavuusvaatimukset

Vakavuusdirektiivin soveltamisalaan kuuluvien alusten on täytettävä mainitussa direktiivissä niille asetutut vakavuusvaatimukset.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa vakavuusdirektiivin täytäntöönpanemiseksi tarkemmat määräykset aluksen teknisestä turvallisuudesta sekä määrätä vakavuusdirektiivin mukaisista merialueista, joilla ro-ro-matkustaja-alukset liikennöivät säännöllisesti niiden satamiin tai niiden satamista, ja kyseisten alueiden merkitsevistä aallonkorkeusarvoista.

34 b §

Todistuskirjat

Liikenne- ja viestintävirasto myöntää todistuskirjan Suomen lipun alla purjehtiville ro-ro-matkustaja-aluksille, joka täyttää vakavuusdirektiivin 6 artiklassa ja liitteessä I vahvistetut erityiset vakavuusvaatimukset.

Todistuskirja on voimassa niin kauan kuin alus liikennöi alueella, jolla on sama tai alhaisempi merkitsevä aallonkorkeusarvo.

34 c §

Kausiluonteinen ja lyhytaikainen liikennöinti.

Jos ympärivuotista säännöllistä liikennöintiä harjoittava varustamo haluaa ottaa kyseistä liikennettä varten käyttöön ylimääräisiä ro-ro-matkustaja-aluksia kalenterivuotta lyhyemmäksi ajanjaksoksi, sen on ilmoitettava asiasta Liikenne- ja viestintävirastolle viimeistään yhtä kuukautta ennen kuin mainitut alukset otetaan käyttöön kyseisessä liikenteessä. Jos säännöllistä liikennöintiä korvaava ro-ro-matkustaja-alus on kuitenkin ennakoimattomien olosuhteiden vuoksi otettava nopeasti käyttöön liikennöinnin jatkuvuuden varmistamiseksi, sovelletaan alusturvallisuuden valvonnasta annetun lain 17 e §:n 3 momenttia.

Jos varustamo haluaa harjoittaa kausiluonteisesti säännöllistä liikennöintiä enintään kuuden kuukauden jakson vuodessa, sen on ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle asiasta viimeistään kolme kuukautta ennen liikennöinnin aloittamista.

Jos kausiluonteinen ja lyhytaikainen liikennöinti tapahtuu olosuhteissa, joissa merkitsevä aallonkorkeus on alhaisempi kuin samalle merialueelle ympärivuotista liikennöintiä varten vahvistettu arvo, Liikenne- ja viestintävirasto voi vakavuusdirektiivin liitteessä I olevia erityisiä vakavuusvaatimuksia asettaessaan käyttää kannella olevan veden korkeuden määrittämiseen tähän lyhyempään ajanjaksoon soveltuvaa merkitsevän aallonkorkeuden arvoa. Tähän lyhyempään ajanjaksoon sovellettava merkitsevän aallonkorkeuden arvo määritetään reitin eri päissä sijaitsevien Euroopan unionin jäsenvaltioiden tai soveltuvin osin ja mahdollisuuksien mukaan reitin eri päis-

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2021 vp

sä sijaitsevien jäsenvaltioiden ja Euroopan unioniin kuulumattomien valtioiden keskinäisellä sopimuksella.

Kausiluonteisen ja lyhytaikaisen liikennöinnin edellytyksenä on, että tällaisessa liikennöinnissä käytettävällä ro-ro-matkustaja-aluksella on 34 b §:ssä säädetty todistuskirja.

91 §

Alusturvallisuusrikkomus

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

11) rikkoo 34 §:ssä säädettyä kieltoa käyttää alusta,
12) laiminlyö 34 a §:n 1 momentissa säädettyjen ro-ro-matkustaja-alusten erityisten vakavuusvaatimusten tai 2 momentissa tarkoitettujen määräysten noudattamisen,
on tuomittava, jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *alusturvallisuusrikkomuksesta* sakkoon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

alusrekisterilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan alusrekisterilain (512/1993) 20, 27 ja 31 §, sellaisina kuin niistä ovat 20 § osaksi laissa 310/2018 ja 31 § osaksi laissa (/), seuraavasti:

20 §

Rekisteröintihakemus

Aluksen rekisteröintiä ja omistusoikeuden kirjaamista rekisteriin on haettava kirjallisella hakemuksella, joka on hakijan tai tämän asiamiehen allekirjoitettava.

Hakemuksesta on käytävä ilmi:

1) alus, jonka rekisteröintiä tai omistusoikeuden kirjaamista pyydetään;

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2021 vp

- 2) omistajan nimi;
- 3) muut rekisteriin merkittävät tiedot, jos ne eivät käy ilmi hakemuksen liitteistä; sekä
- 4) omistajan, hänen edustajansa tai asiamiehensä puhelinnumero sekä se postiosoite, johon asiaa koskevat ilmoitukset saadaan lähettää.

Hakijan on esitettävä tarpeellinen selvitys oman saantonsa laillisuudesta. Hakemukseen on liitettävä saannon perusteena olevat asiakirjat alkuperäisinä tai julkisen notaarin oikeaksi todistamina jäljennöksinä.

Hakija voi myös esittää selvityksenä oman saantonsa laillisuudesta jäljennöksen alkuperäisestä asiakirjasta. Alkuperäinen tai julkisen notaarin oikeaksi todistama asiakirja on kuitenkin esitettävä viranomaiselle viimeistään yhden kuukauden kuluttua siitä, kun omistusoikeuden kirjaamista rekisteriin olisi ollut haettava.

Jollei aluksen edellisen omistajan saantoa ole merkitty rekisteriin, hänen omistusoikeudestaan on esitettävä selvitys, joka olisi tarpeen hänen saantonsa kirjaamiseksi. Selvitystä edellisen omistajan omistusoikeudesta ei kuitenkaan tarvitse esittää, jos alus on myyty pakkohuutokaupalla.

27 §

Hakemuksen hylkääminen

Edellä 20 §:ssä tarkoitettu hakemus on hylättävä, jos:

- 1) 20 §:n 3—5 momentissa tarkoitettua selvitystä ei ole esitetty eikä 25 §:n mukaista kuulutus- ta ole pyydetty;
- 2) luovuttajalla ei ollut oikeutta aluksen luovutukseen ja tästä oli ennen luovutusta tehty merkintä rekisteriin; tai
- 3) aluksen rekisteröinnille ja omistusoikeuden kirjaamiselle on muu kuin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettu este.

31 §

Aluksen poistaminen rekisteristä

Jollei rekisteriin merkitty omistaja täytä 30 §:n mukaista velvollisuuttaan, rekisteriviranomainen voi omasta aloitteestaan poistaa aluksen rekisteristä mainitussa pykälässä tarkoitetuilla perusteilla.

Jollei rekisteriin merkitty aluksen omistaja täytä 20 §:n 4 momentin mukaista velvollisuuttaan, rekisteriviranomaisen on poistettava alus rekisteristä.

Rekisteriviranomaisen on ennen aluksen poistamista rekisteristä varattava tilaisuus rekisteriin merkitylle omistajalle tulla kuulluksi. Jos alus on hyväksytty suomalaiseksi merilain 1 luvun 1 b §:n nojalla, ilman miehistöä rahdatun aluksen rahdinantajalle on lisäksi varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

Rekisteriin merkityn aluksen omistajalle on viivytyksettä ilmoitettava rekisteriviranomaisen päätöksestä poistaa alus rekisteristä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annettuun lakiin (485/2004) uusi 4 a § seuraavasti:

4 a §

Luokituslaitoksen tekemä aluksen turvatarkastus

Liikenne- ja viestintävirasto voi valtuuttaa aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä annetun lain (1686/2009) 2 §:n 42 kohdassa tarkoitetun hyväksymänsä luokituslaitoksen tekemään alukselle turvatoimiasetuksessa tarkoitetut turvatarkastukset. Lisäksi virasto voi valtuuttaa edellä tarkoitetun luokituslaitoksen antamaan tarkastetulle alukselle kansainvälisen turvatodistuksen.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun luokituslaitoksen työntekijään sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan mainitussa momentissa tarkoitettua turvatarkastusta ja antaessaan alukselle tarkastukseen kuuluvan kansainvälisen turvatodistuksen. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki

laivavarustelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan laivavarusteista annetun lain (1503/2011) 1 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 914/2016, sekä
lisätään lakiin uusi 14 a § seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan laivavarusteista ja neuvoston direktiivin 96/98/EY kumoamisesta annettussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2014/90/EU, jäljempänä *laivavarustedirektiivi*, tarkoitettuihin varusteisiin.

14 a §

Aluksen käyttötarkoituksen muuttuminen

Mitä 14 §:ssä säädetään sellaisesta aluksesta, joka siirretään purjehtimasta Euroopan unioniin kuulumattoman valtion lipun alta Suomen lipun alle, sovelletaan myös sellaiseen alukseen, jolle käyttötarkoituksen muutoksen johdosta myönnetään aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisuudesta annetun lain nojalla turvallisuuskirjoja.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2021 vp

Helsingissä 4.6.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Suna Kymäläinen sd
varapuheenjohtaja Ari Torniainen kesk
jäsen Pekka Aittakumpu kesk
jäsen Sandra Bergqvist r
jäsen Seppo Eskelinen sd
jäsen Janne Heikkinen kok
jäsen Juho Kautto vas
jäsen Jouni Kotiaho ps
jäsen Johan Kvarnström sd
jäsen Joonas Könttä kesk
jäsen Sheikki Laakso ps
jäsen Matias Marttinen kok
jäsen Jenni Pitko vihr
jäsen Mirka Soinikoski vihr
jäsen Kari Tolvanen kok
jäsen Paula Werning sd
varajäsen Jari Ronkainen ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Juha Perttula